

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Yüz otuzbeşinci Birleşim

24 . 10 . 1962 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	242:243	5. — Görüşülen işler	249
2. — Gelen kâğıtlar	244:245	1. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Âli Aksoy'un, 1706 sayılı Jandar- ma Kanununun 6459 sayılı Kanunla mu- addel 12 nci maddesinin (b) fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları rapor- ları (2/142) (S. Sayısı : 323)	249,266
3. — Yoklama	246	2. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kı- rca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Si- vas Milletvekili Güner Sarısözen'in, Tür- kiye Büyük Millet Meclisinin dış müna- sebetlerinin düzenlenmesi hakkında ka- nun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/270) (S. Sayısı : 313)	249
4. — Başkanlık Divanının Genel Ku- rula sunuşları	246	3. — Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet ko- misyonları raporları (1/142) (S. Sayını : 319)	249:259,260:266
1. — Başbakan İsmet İnönü'nün, son Küba olaylarının sebeb olduğu milletlerara- sı durum ve Türkiye'nin siyasi tutumu hakkında açıklaması	246:247	6. — Sorular ve cevaplar	267
2. — Mardin Milletvekili Şevki Ay- san'ın, üniversiteye giriş sınavları hakkın- daki gündem dışı demeci	247	A) Yazılı sorular ve cevapları	267
3. — Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/416)	248	1. — Nevşehir Milletvekili Ramazan Demirsoy'un, rüzgâr erozyonu sonunda buğday mahsulü hasara uğrayan Nevşehir ve Kırşehir illerine bağlı köylere bir yar-	
4. — Konya Milletvekili Faruk Sükan ve 14 arkadaşının, Kocaeli Milletvekili Ni- hat Erim'in geri aldığı «4 Kasım 1950 ta- rihli Roma Sözleşmesinin 25 ve 46 nci maddelerinin uygulanmasına» dair kanun teklifini benimsediklerine dair önergesi (4/115) (2/17)	248		
5. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kuru- lu Kanunu gereğince Kurula üye seçimi	248:		
	249,259:260		

dım yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı Mehmet İzmen'in yazılı cevabı (7/147)

267

2. — Hatay Milletvekili Ahmet Sırrı Hocaoğlu'nun, Antakya'ya ikinci bir 500 lük otomatik telefon santralini ne zaman konulmasının düşünüldüğüne dair yazılı

soru önergesi ve Ulaştırma Bakanı Rifat Öçten'in yazılı cevabı (7/169) 267:268

3. — Çankırı Milletvekili Şaban Keskin'in, Devlet Demiryollarının son beş yıl içinde ne kadar zarar ettiğine ve bu zararların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınması düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi ve Ulaştırma Bakanı Rifat Öçten'in yazılı cevabı (7/186) 268:271

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

45 sayılı Kanun gereğince Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi yapıldı. Yeter sayı elde edilemediğinden yeni seçimin gelecek birleşimde yapılacağı Başkanlıkça bildirildi.

Başbakanlığın, Millî Eğitim Bakanlığı Merkez kuruluşu ve görevleri, hakkındaki 2287 sayılı Kanunun 26 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının geriverilmesi hakkındaki tezkeresi ile

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 3 arkadaşının, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun, 4598 sayılı Kanunun 4 ncu maddesi ile değişik 8 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifinin geriverilmesine dair önergesi okundu, kabul olundu.

Dışişleri Bakanlığı Kuruluşu hakkındaki 3312 sayılı Kanun tasarısının seçilecek onbeş milletvekilinden teşekkül edeceği bir geçici komisyona havale edilmesi hususunda Dışişleri Bakanlığının tezkeresi okundu. Esas komisyonlarından bir karma komisyon kurulması isteğini içine almayan bu tezkerenin bu haliyle reye sunulamayacağı Başkanlıkça bildirildi.

Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in; 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olan Sözleşmenin 25 ve 46 nci maddelerinde yazılı tanımların yapılması maksadiyle sunduğu teklifinin geriverilmesine ve

Bütçe Komisyonu Sözcüsü Arif Hikmet Onat'ın, Âmme alacaklarının tahsil usulü

hakkındaki Kanunun 60 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısının ilgisi itibarıyla encümenlerine havalesine dair önergelelikle,

Maliye Komisyonu Başkanlığının, Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünalı ve Diyarbakır Milletvekili Alp Doğan Şen'in, 23 sayılı Kanunun ilgası hakkındaki kanun teklifinin, «İktisadi Devlet Teşekkülleri ve iştrakleri hakkındaki kanun tasarısı» ile birlikte görüşülmek üzere şimdilik geri bırakılmasına ve,

Tarım Komisyonu Başkanlığının, Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin ve dört arkadaşının, köylü ve çiftçilerin Ziraat Bankasına olan bâzı borçlarının taksitlendirilmesine dair kanun teklifinin, aynı mahiyetteki kanun teklifini görüşmek üzere kurulmuş olan Geçici Komisyona havalesine dair tezkereler okundu, kabul olundu.

Bütçe Komisyonu Sözcüsü Arif Hikmet Onat'ın, Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 8 arkadaşının, Jandarma Genel Komandanlığı kadrolarında vazifeli subay, assubay, mecburi uzatmalı ve sivil memurlara, ücretli personel fazla mesai karşılığı fazla mesai ücreti verilmesi hakkında kanun teklifinin yeniden gözden geçirilmek üzere komisyona geriverilmesine ve

Anayasa Komisyonu Sözcüsü Coşkun Kırca'nın, Türk vatandaşlarının T. B. M. Meclisine dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerin in-

celenmesiyle karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkındaki Millet Meclisi Anayasa Komisyonu raporunun, Anayasanın 92 nci maddesi mucibince, görüşüleceği Karma Komisyona Millet Meclisi Anayasa Komisyonundan 6 üyenin seçilmesine dair önergesi kabul olundu.

7129 sayılı Bankalar Kanununa ek kanun tasarısı ile 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesinin 2 nci fıkrasının değiştirilmesi;

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin 4665 sayılı Kanunla değiştirilen Dışişleri Bakanlığı kısmına bâzı kadrolar eklenmesi hakkındaki kanun tasarıları ve

Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın, Türk Ceza Kanununun 161 nci maddesinin bâzı fıkralarının yürürlükten kaldırılması suretiyle tadiline dair kanun teklifi ile ilgili komisyon raporları kabul olundu.

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırcı, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Sivas Milletvekili Güner Sarısözen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifinin görüşülmesi, ilgili Bakan veya temsilcisi ile komisyon hazır bulunmadıklarından, gelecek Birleşime bırakıldı.

Tokat Milletvekili Ali Dizman, Türkiye Büyük Millet Meclisi İstişare Kuruluna ait kanun teklifi hakkındaki komisyon raporunun okunmasından sonra teklifini geri istediğinden, bu husus reye konularak kabul olundu.

Bursa Milletvekili Hikmet Akalın'ın,

Kastamonu Milletvekili Fethi Doğançay'ın,

Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın, Sakarya Milletvekili Hami Tezkan'ın, Sakarya Milletvekili Hami Tezkan'ın, Balıkesir Milletvekili Gökhan Evliyaoglu'nun,

Urfa Milletvekili Kadri Eroğan'ın,

Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın,

Siirt Milletvekili Hayrettin Özgen'in,

Edirne Milletvekili İlhami Ertem'in,

İstanbul Milletvekili Fahrettin Kerim Gökay'ın,

Urfa Milletvekili Bekir Sami Karahanlı'nın,

Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun ve Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin'in, yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkındaki Başbakanlık tezkereleri ve yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına mahal olmadığına dair Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporları okunarak kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 70 arkadaşı ile Konya Milletvekili Faruk Sükan ve iki arkadaşının, çeşitli teadül ve teşkilât kanunlarıyla diğer kanunlarda mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 7244 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri üzerinde bir süre görüşüldü.

Genel Kurulda çoğunluk kalmadığı anlaşıldığından 24 . 10 . 1962 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan

Kâtip

Başkanvekili

Çankırı

Refet Aksoy

Nurettin Ok

Kâtip

Malatya

Nurettin Akyurt

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, Diyarbakır, Mardin, Siirt ve civarı illerde henüz yakalanmamış bulunan gıyabi mevkuların adedine ve bunların yakalanmaları için, özel surette tedbir alınıp alınmadığına dair sözlü soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gön-

derilmiştir. (6/449)

2. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, kaçakçılığın menî ve takibi maksadiyle istimlâkine karar verilen Güney - Doğudaki arazilerin istimlâkinden vazgeçme yoluna gidilip gidilmiyeceğine dair sözlü soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/450)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — 1962 yılı yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/312) (Plân Karma Komisyonuna)

2. — «Türkiye Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında sermaye yatırımlarının karşılıklı olarak teşvik ve himayesine mütedair Andlaşmanın» ve bu Andlaşmaya ekli protokol ve sekiz mektubun onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı (1/313) (Dışişleri, Sanayi, Ticaret ve Plân Komisyonlarına)

Teklifler

3. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler ve 14 arkadaşının, 3656 sayılı Kanunun 7 ve 3659 sayılı Kanunun 8 nci maddelerine birer fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/330) (Plân Komisyonuna)

4. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca'nın, Anayasanın 3 ncü geçici maddesi gereğince Millet Meclisinde uygulanan 1 Kasım 1956 tarihli muaddel Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesinin bâzı maddelerinin kaldırılması ve bu Nizamnameye bâzı ek maddelerin ilâvesi hakkında teklifi (2/331) (Anayasa Komisyonuna)

5. — Tunceli Milletvekili Fethi Ülkü'nün, Alioğlu Hüseyin Yeşiltepe'ye vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkında kanun teklifi (2/332) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

Raporlar

6. — Urfa Milletvekili Sabri Kılıç'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/402) (Gündeme) (S. Sayısı : 335) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

7. — Sivas Milletvekili Reşat Turhan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/401) (Gündeme) (S. Sayısı : 336) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

8. — Sakarya Milletvekili Nuri Bayar'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet

komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/392) (Gündeme) (S. Sayısı : 337) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

9. — Sakarya Milletvekili Nuri Bayar'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/391) (Gündeme) (S. Sayısı : 338) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

10. — İstanbul Milletvekili Fahrettin Kerim Gökay'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/390) (Gündeme) (S. Sayısı : 339) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

11. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/389) (Gündeme) (S. Sayısı : 340) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

12. — Ankara Milletvekili Mehdi Mihçioğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/388) (Gündeme) (S. Sayısı : 341) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

13. — — Ankara Milletvekili Mehdi Mihçioğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/387) (Gündeme) (S. Sayısı : 342) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

14. — Çorum Milletvekili Muzaffer Dündar'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/368) (Gündeme) (S. Sayısı : 343) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

15. — Gaziantep Milletvekili Mithat San'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/362) (Gündeme) (S. Sayısı : 344) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

16. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/361) (Gündeme) (S. Sayısı : 345) [Dağıtma tarihi : 22 . 10 . 1962]

17. — Zonguldak Milletvekili Fevzi Fırat'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/351) (Gündeme) (S. Sayısı : 346) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

18. — Van Milletvekili Şükrü Kösereisoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/350) (Gündeme) (S. Sayısı : 347) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

19. — Ordu Milletvekili Ata Bodur'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/349) (Gündeme) (S. Sayısı : 348) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

20. — Manisa Milletvekili Hurrem Kubat'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/348) (Gündeme) (S. Sayısı : 349) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

21. — Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve

Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/347) (Gündeme) (S. Sayısı : 350) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

22. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdemirli'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/346) (Gündeme) (S. Sayısı : 351) [Dağıtma tarihi : 23.10.1962]

23. — İstanbul Milletvekili Fahrettin Kerim Gökay'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/345) (Gündeme) (S. Sayısı : 352) [Dağıtma tarihi : 23.10.1962]

24. — Edirne Milletvekili İlhami Ertem'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/344) (Gündeme) (S. Sayısı : 353) [Dağıtma tarihi : 23.10.1962]

25. — Ankara Milletvekili Mehdi Mihçioğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/341) (Gündeme) (S. Sayısı : 354) [Dağıtma tarihi : 23.10.1962]

26. — Denizli Milletvekili Mehmet Çobanoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyon raporu (3/343) (Gündeme) (S. Sayısı : 355) [Dağıtma tarihi : 22.10.1962]

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati: 15,00

BAŞKAN - Başkanvekili Refet Aksoy

KÂTİPLER: Nurettin Ok (Çankırı), Muslih Görentaş (Van)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yaptıracağım.
(Yozgat milletvekillerinden başlanarak yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Başbakan İsmet İnönü'nün, son Küba olaylarının sebeb olduğu milletlerarası durum ve Türkiye'nin siyasi tutumu hakkında açıklaması*

BAŞKAN — Gündeme geçmeden evvel; gündem dışı, dünya hâdiseleri hakkında izahat vermek üzere söz Sayın Başbakanındır. Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım; bildiğiniz gibi müttefikimiz Amerika Birleşik Devletleri, kendi aleyhine taarruz hazırlıkları yaptığı endişesi ile Kûbaya karşı abluka ilân etmiştir. Gerek açık beyanatında ve gerek bize gönderdiği bildiği Amerika, Emniyetine karşı duyduğu tehlikeyi anlatmakta ve tehdit unsurlarının ortadan kalkması için barış yolu ile mümkün olan gayreti göstereceğini söylemektedir.

Birleşik Amerika Milletinin sulh içinde yaşamayı samimiyetle arzu eden büyük bir millet olarak ihtilâfların sulh yolu ile halledilmesine çalışmakta iyi niyet sahibi olduğuna emniyetimiz vardır.

Bütün temennimiz ve ümidimiz dünya ölçüsündeki ihtilâfın barış vasıtasıyla halledilmesidir. Ancak hâdiseler tamamı ile bizim kontrolümüz haricinde husule gelmiştir ve o şekilde cereyan etmektedir. Buhranın ne neticeye münceer olacağını kestirmek mümkün değildir. Bütün milletlerin yardımı ile barışçı bir hal şekli muhtemel olduğu gibi, soğuk harbin yeni ve şiddetli bir uzun devrine her memleketin girmesi

ihtimali de mevcuttur. En fena ihtimal hâdiselerin insanları ve devletleri sürüklemesi önlenmiyerek hiç kimsenin arzu etmediğini söylediği bir genel harb şekline girmesidir.

Dünden beri Küba ablukasının dünyadaki akisleri ile biz de yakından ilgilimiz. Güvenlik Konseyine Amerika Birleşik Devletleri başvurmuştur. Aynı şekilde Küba ve Sovyet Rusya'nın da başvurdukları haber verilmektedir. Birleşmiş Milletlerde büyük ölçüde endişe ve araya girme arzusu görülüyor. Müzakereler ne kadar şiddetli sözler içinde cereyan etse bu hal, gene barış yolu içinde bir çare aramak teşebbüsüdür. Ablukanın iki tarafta göreceği tatbikat şekli bugün ihtilâfı artıracak bir tehlike gibi görülüyor. Bu akşamdan itibaren bir iki gün zarfında enternasyonal durumun istikameti daha açık görülebilecektir.

Türkiye'nin durumu şudur:

Barış içinde yaşamak isteyen bir milletiz. Milletlerarası ihtilâfların barış yolu ile hallini candan arzu ediyoruz. Vahim tehlikelere mâruz kalmış bir millet olarak aynı kaderde bulunan milletlerle tamamiyle tedafüi ittifaklarımız vardır. Biz tehlike karşısında bulunduğumuz vakit, müttefiklerimizden tesanüt vazifelerini yapmalarını isteyeceğimiz gibi, müttefiklerimizden biri vazifemizi ifa etmemizi talebettiği vakit, biz de mükellefiyetimizi elbet yerine getireceğiz. (Bravo sesleri ve şiddetli alkışlar)

Bugünkü vaziyette Birleşik Amerikanın şikâyetini ve ciddî endişesini sadık bir müttefik

olarak ehemmiyetle göz önünde bulunduruyoruz. Bu nazik zamanlarda umumi buhrana yeni unsurlar katılmasına sebeb olmayacak bir sükûn ve itidal havası içinde vaziyeti takib ediyoruz. Böyle zamanlarda her yerde türlü haberler sızabilir. Bunları dürüst, hareketine emin olan insanların soğukkanlılığı ile karşılayacağız. Memleket içinde sabotaj hareketleri ile vaziyetimizi karıştırmak ve zayıflatmak teşebbüsleri olabilir. Kaynağı tabiatı ile dışarda olacak bu gibi teşebbüsleri kuvvetle ve metanetle karşılayacağız (Alkışlar) Büyük buhran günlerinde haklı, kararlı ve vecibelerine sadık barışçı bir milletin yolunda yürüyeceğiz.

Mâruzatım bugün bundan ibarettir. Vaziyet inkişaf ettikçe Dışişleri Bakanımızla beraber Büyük Meclise daha geniş mâruzatta bulunacağız. Sizi hürmetle selâmlarım. (Şiddetli alkışlar)

2. — *Mardin Milletvekili Şevki Aysan'ın, üniversiteye giriş sınavları hakkındaki gündem dışı demeci*

BAŞKAN — Mardin Milletvekili Şevki Aysan, gündem dışı söz istiyor sunuz, mevzu nedir?

ŞEVKİ AYSAN (Mardin) — Üniversiteye giriş imtihanlarının tatbikatı hakkında kısa bir mâruzatım vardır. Hükümetin dikkatine arz edeceğim. («Sözlü soru mevzuu», sesleri)

BAŞKAN — Buyurun.

ŞEVKİ AYSAN (Mardin) — Sayın arkadaşlarım, üniversite giriş imtihanlarının sonuçlandığı şu anda yüksek öğretim imkânlarımız karşımıza geniş ölçüde güçlükler çıkarmış bulunmaktadır.

Filhakika, giriş imtihanlarının sonucunda, şu anda kesin sahanın ifade edemeyeceğim, binlerce lise mezunu gencin bu yolda, üniversite öğrenim dışında kalacağı anlaşılmıştır.

Bu hal vatandaşlar ve hususiyle gençlik arasında büyük tepkilere sebeb olmakta ve türlü türlü tefsirlere yol açmaktadır.

Bilhassa bu yıl, Ankara Üniversitesinde tatbik edilen yepyeni bir imtihan sistemi şikâyetleri bir kat daha artırmıştır.

Gerçek olan şudur ki; hangi konuda olursa olsun yeni sistemlerin ilk tatbikatında aksaklıklar, yanlışlıklar husule gelebilir. Bu, tabiidir.

Ancak tatbikatın daha sıhhatli sonuçlanması için, daha çok dikkat, daha çok gayret sarf edilmesi icabettiği hususunu da belirtmek isterim.

Muhterem arkadaşlarım, kanaatimce asıl üzerinde durulması icabeden önemli nokta şudur :

Kalkınma gayreti içinde bulunan bir memleketiz. Bilhassa eğitim sahasında büyük hamleler yapmak durumundayız. Bu da, okumak için çırpınan gençlerimize âzami imkânları sağlamakla mümkün olabilir.

Aziz arkadaşlar;

Bir inancımı açıklamak isterim : Geri kalmış ülkelerin kalkınması, biraz da, vatandaşların hususiyle ilim adamlarının bu gayrete geniş ölçüde katılmalarıyla gerçekleşebilir.

BAŞKAN — Şevki Bey, söz aldığımız mevzu dışına çıkmıyacaksınız. Siz, yazmış gelmiş, burada okuyorsunuz.

ŞEVKİ AYSAN (Devamla) — Elbette yazarım.

BAŞKAN — Siz üniversiteye talebelerin girmemesi meselesi üzerinde konuşacaksınız. Onun felsefesini bırakın. Yoksa sözünüzü kesirim.

ŞEVKİ AYSAN (Devamla) — Sonu geliyor efendim.

Bu itibarla, ilim adamlarımızdan, üniversite idarecilerimizden ve Millî Eğitim Bakanımızdan istirahat ediyorum.

Üniversiteye giremeyen ve sokakta kalmakla cemiyetimiz için son derece zararlı unsurlar haline gelmeleri muhtemel olan gençlere yüksek öğrenim yapmaları imkânını ararız, bulsunlar.

İtiraf etmeliyim ki, imkânlarımız mahduttur. Fakat asloğan gayret odur ki, imkânsızlık için imkân sağlamak ve güçlükleri yenmektir.

Bilim adamlarımız, üniversitelerimiz, ikili öğrenim veya gece öğrenimi yapmaları suretiyle bu imkân bulacaklarına inanıyorum.

Muhterem arkadaşlar;

Görevini bugüne kadar liyakat ve dirayetle ifa etmiş bulunan Sayın Millî Eğitim Bakanımızın bu yolda güçlükleri yeneceği hususundaki inancımı muhafaza etmekteyim. Bununla beraber konunun önemine binaen bir kere daha Hükümetin dikkatini çekmeyi kaçınılmaz bir görev telâkki ettim.

Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, gündeme geçiyoruz.

3. — Sayın üyelerden bâzularına izin verilmesi hakkında Başkanlık Divanı tezkeresi (3/416)

BAŞKAN — İki milletvekili arkadaşın mâzeretlerine binaen izin teklifleri vardır. Riyasetin tezkeresini okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin, hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri, Başkanlık Divanının 22.10.1962 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı

Fuad Sirmen

İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım, 29 gün, mazeretine binaen, 2.11.1962 tarihinden itibaren.

Zonguldak Milletvekili Fevzi Fırat, 20 gün, mazeretine binaen, 28.10.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Tezkereleri birer birer okutup oylarınıza sunacağım.

İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım, 29 gün, mazeretine binaen, 2.11.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Zonguldak Milletvekili Fevzi Fırat, 20 gün, mâzeretine binaen, 28.10.1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul ederler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — Konya Milletvekili Faruk Sükan ve 14 arkadaşının, Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in geri aldığı «4 Kasım 1950 tarihli Roma Sözleşmesinin 25 ve 26 ncı maddelerinin uygulanmasına» dair kanun teklifini benimsediklerine dair önergesi (4/115) (2/17)

BAŞKAN — Geçen oturumda Sayın Nihat Erim'in geri almış olduğu teklif hakkında, bu teklifin kabul edilmesine ait oniki imzalı bir takrir vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kocaeli Milletvekili Nihat Erim tarafından «4 Kasım 1950 tarihli Roma Sözleşmesinin 25 ve 46ncı maddelerinin uygulanması hakkında» verilen ve bilâhara geri alındığı bildirilen kanun teklifini takabbül ediyoruz.

Gereğini arz ve rica ederiz.

Konya	Ordu
Faruk Sükan	Şadi Pehlivanoglu
İzmir	Giresun
Ali Naili Erdem	Etem Kılıçoğlu
Adana	Aydın
İbrahim Tekin	Reşat Özarda
İzmir	Çorum
Mehmet Ali Aytaç	Muzaffer DüNDAR
İzmir	İsparta
Şükrü Akkan	Mustafa Güleçgil
İsparta	İzmir
Ali İhsan Balım	Muzaffer Döşemeci
İçel	Çanakkale
Celâl Kılıç	Ahmet Nihat Akay
	Kayseri
	Abdülhalim Aras

BAŞKAN — Efendim; takabbül edilen bu teklif komisyona havale edilecektir.

5. — 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu gereğince Kurula üye seçimi

BAŞKAN — Gündemimizin birinci maddesini teşkil eden Yüksek Hâkimler Kuruluna seçilecek bir asıl üye hakkındaki seçime geçiyoruz.

Arkadaşlarımızdan çok rica ediyorum, sürünce kalmış bir seçimdir. Bu hususta arkadaşların dikkatli olmasını rica edeceğim, bu celsede bu seçimi nihayetlendirmeye çalışalım.

Şimdi, bundan evvelki seçimde rey alan arkadaşların aldıkları reyleri bildiren tezkereyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu gereğince Kurula asıl üyelik için onuncu turda yapılan seçime (211) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Bolu	Sivas
Fuat Ümit	Rahmi Günay
	Üye
	Mardin
	Şevki Aysan

Ali Şefik Türkoğan	:	127
Hikmet Lûtfi Sancar	:	72
Rüştü Baykal	:	3

Kaya Alper : 3
İ. Hakkı Melikoğlu : 1
Boş pusula : 5

BAŞKAN — Efendim; oy kâğıtları mühürlü olarak dağıtılmıştır. Seçeceğiniz arkadaşların isimlerini lütfen yazar ve sepete atarsınız.

Şimdi, üç kişilik bir tasnif heyeti seçeceğiz.

Sayın Sami Öztürk... Buradalar.

Sayın Mehmet Geçioğlu buradalar mı efendim?... Yoklar.

Sayın Sezai Sarpaşar buradalar mı efendim?... Yoklar.

Sayın Mehdi Mihçioğlu buradalar mı efendim?... Buradalar.

Sayın İsmail Rüştü Aksal?... Yoklar.

Sayın Ali Bozdoğanoglu?... Yoklar.

Sayın Hasan Aksay?... Buradalar.

Tasnif heyeti seçilmiştir. Şimdi, hangi seçim bölgesinden oylamaya başlanacağını tesbit ediyoruz.... Efendim, oylamaya Giresun milletvekillerinden başlanacaktır.

(Giresun milletvekillerinden başlanarak oylamaya geçildi.)

BAŞKAN — Efendim, tensip buyurursanız seçimin neticesi alınmaya kadar biz gündemimize devam edelim. (Muvafık sesleri)

Sözlü soruların kanun teklif ve tasarılarının müzakeresinden sonraya bırakılması hakkında iki takrir var, okutuyorum .

Yüksek Başkanlığa

Kanun tasarısı ve tekliflerinin sözlü sorulardan önce görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Denizli

Hüdaî Oral

Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemdeki kanun tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

İzmir

İzmir

M. Ali Aytas

Muzaffer Döşemeci

BAŞKAN — Aynı konuda olan bu iki takriri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Çok büyük ekseriyetle kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Âli Aksoy'un, 1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla muaddel 12 nci maddesinin (b) fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (2/142) (S. Sayısı : 323)*

BAŞKAN — İçişleri Bakanının bir öncelik ve ivedilik teklifi var, onu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1706 sayılı Jandarma Kanununun 12 nci maddesinin (B) fıkrasının tadili hakkındaki Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Âli Aksoy'un kanun teklifi 19 . 10 . 1962 günü dağıtılmış ve gündemin 37'nci maddesinde yer almış bulunmaktadır.

Jandarmanın tâyin plânlamasına esas olacağından öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

İçişleri Bakanı

Ankara Senatörü

Hıfzı Oğuz Bekata

BAŞKAN — İçişleri Bakanının bu teklifinde derpiş edilen öncelik ve ivedilikten yalnız

önceliği oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Yalnız, öncelik için daha evvel verilmiş iki takrir vardır. Bu, verilen üçüncü takrirdir.

2. — *İstanbul Milletvekili Coşkun Kırcı, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Sivas Milletvekili Güner Sarısözen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/270) (S. Sayısı : 313)*

BAŞKAN — Geçici Komisyon lütfen yerini alsın. Geçici Komisyon yok mu efendim? Geçici Komisyon hazır olmadığına göre bu kanun teklifinin görüşülmesini tehir ediyoruz.

3. — *Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/142) (S. Sayısı : 319) (1)*

(1) 319 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı hakkında öncelik ve ivedilik kararı vardır.

Millî Savunma Komisyonu lûtfen yerini alsınlar. Millî Savunma Bakanı burada mı efendim? (Yok sesleri) (İçişleri Bakanı vekâlet edecek sesleri)

Sayın Bekata, Millî Savunma Bakanı yerine siz mi konuşacaksınız?

DEVLET BAKANI HIFZI OĞUZ BEKATA (C. Senatosu Ankara Üyesi) — Evet efendim.

BAŞKAN — Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporlarında bu tasarının öncelikle görüşüleceği belirtilmektedir. Öncelikle görüşülmesini reylerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde söz isteyen var mı? Olmadığına göre maddelere geçilmesi hususunu reylerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu tasarı hakkında bir de ivedilik teklifi var. Bunu da oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun, okuyun maddeyi.

Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkında kanun tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay, bir Askerî Yargıtay Başkanı, bir II nci Başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı yardımcısı ile dört daireden ibarettir.

Her dairede bir Başkan yedi üye bulunur.

Askerî Yargıtay teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığı kuruluşu ve kadrolarında gösterilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı efendim? («Yok» sesleri)

Maddeyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanların seçimi

MADDE 2. — Askerî Yargıtay Başkanları ve Daire Başkanları Genel Kurulunca kendi üyeleri arasında gizli oyla ve dört yıl için üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ilk iki seçimde bu çoğunluk sağlanmadığı takdirde salt çoğunlukla seçilirler.

BAŞKAN — Madde hakkında görüşmek isteyen? Yok. Maddeyi tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyeler ile Başsavcının seçimi

MADDE 3. — Askerî Yargıtay üyeleri ile Başsavcısı, Hâkimlik niteliğine sahip 40 yaşını bitirmiş ve en az 10 yıl Askerî Hâkimlik veya Askerî Savcılık yapmış kimseler arasından, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylar arasından Cumhurbaşkanınca seçilir.

BAŞKAN — Üçüncü madde üzerinde konuşmak isteyen var mı efendim? Olmadığına göre yüksek tasvibinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Askerî Yargıtay dairelerinin görevi

MADDE 4. — Askerî Yargıtay daireleri, Askerî mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin inceleme merciidir, ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalara ilk derece mahkemesi olarak bakar.

BAŞKAN — Okunan dördüncü madde hakkında mütalâa beyan etmek isteyen var mı efendim? Yok. Yüksek tasvibinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanın görev ve yetkisi

MADDE 5. — Askerî Yargıtayda bütün idarî işlerin yürütülmesi, üyelerin dairelere ayrılması, gereği halinde bir daireden diğer daireye geçici olarak verilmesi, adlî işlerin dairelere dağıtılması ve İnanları Birleştirme Kuruluna ve Genel Kurula Başkanlık görevi Başkana aittir.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa beyan etmek isteyen var mı efendim? Yok. Maddeyi tasvibinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul olunmuştur efendim.

II nci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — İnanları Birleştirme Kurulu ile Genel Kurula başkanlık hususu dışında kalan işlerden başkanın vereceği işleri yürütmek, Daireler Kuruluna başkanlık etmek ve Başkanın bulunmadığı hallerde ona vekâlet etmek II nci Başkana aittir. II nci Başkanın da bulunmadığı hallerde bütün işler en kıdemli Daire Başkanı tarafından yürütülür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç çalışma esasları

MADDE 7. — Askerî Yargıtay iç çalışma esasları Genel Kurulca düzenlenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurul

MADDE 8. — Askerî Yargıtay Genel Kurulu, Askerî Yargıtay Başkanları ile üyelerinin tamamından kurulur. Genel Kurul üye tam sayısının beşte dördü ile toplanır. Ve kararlarını toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile verir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dairelerin toplanması

MADDE 9. — Askerî Yargıtay Dairelerinden her biri bir başkan ve dört üye ile toplanarak karar ve hüküm verirler, Daire başkanlarının bulunmadığı hallerde o dairede bulunan en kıdemli üye Daire Başkanlığı görevini yapar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi tasviplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Daireler Kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın Başkanlığında 16 üyeden kurulur. Bu Kurul Daire Başkanları ile Başkanın seçeceği üyelerin katılmasıyla toplanır, karar verir. Ancak görüşülecek mesele hakkında evvelce dairelerdeki konuşma ve karara katılmış Daire Başkanı ve üyeler bu Kurula katılamazlar. Konuşmalara katılamayan Daire Başkanını Daireler Kurulunda o Dairedeki en kıdemli üye temsil eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı efendim?

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Söz üstiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, madde 10 da üyelerin başkan tarafından seçileceğinden bahsedilmektedir. Fakat burada hangi başkanın olduğu musarrah değildir. Maddeden anlaşılıyor ki, 2 nci Başkan seçecekmiş. Eğer böyle ise üyeler ikinci başkan tarafından seçilecektir demek uygun bir hal tarzı olacaktır. Zira, Askerî Yargıtay Kurulunda Daire Başkanları ve Başkan olmak üzere üç türlü başkan vardır. Sadece başkanın seçeceğinden bahsetmek, hangisinin seçeceğini sarıh olarak göstermez.

İkinci nokta, (seçecektir) diyor. Bu fikir ve kanaat birliğiyle kurulacak kurulu bir tek şahsın seçime iradesine bağlamanın bâzı mahzurları tevlihetmesi mümkündür. Bu itibarla objektif usullerle bu seçimin yapılacağını belirtmekte, adalet bakımından, fayda vardır. Bu hususta komisyonun bir düşüncesi var mı?

Bu mevzu için huzurunuzu işgal ettim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yok.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım, 10 ncu maddedeki «Başkanın seçeceği üyeler toplantıya katılır» tâbirinde, Başkan Birinci Başkan'dır. Burada ayrıca İkinci Başkan ibaresine lüzum görülmemiştir.

«Başkanın seçeceği üyeler katılır» tâbirinin demokratik olmadığı yolundaki ileri sürülen itirazlara gelince : Arkadaşlar, bu Temyiz Mahkemesi Teşkilâtına dair 1221 sayılı Kanunun 5 nci maddesine mütenazır olarak buraya getirilmiştir. Bu hükümde denir ki :

«**MADDE 5.** — Temyiz Birinci Reisi Heyeti Umumiyelere Riyaset ve bu heyetlere mevdu vazifeleri tanzim ve âzayı dairelere tefrik ve icabında işi nisbeten çok olan dairelere diğerlerinden muvakkaten âza sevk eder.

Reislerin vazife ifa edecekleri dairenin tâyin ve tebdîli Birinci Reisin mütalâası alındıktan sonra Adliye Vekîli tarafından yapılır.

Dairelerden birinin işi âza sevki suretiyle tedvir edilmeyecek derecede çoğaldığı takdirde Birinci Reisin teklifiyle o daireye ait vazifelerden bir kısmı Adliye Vekâletince diğer bir daireye tevdi olunabilir.

Birinci Reisin göstereceği lüzum üzerine Reis ve âzalardan biri veya birkaçı Heyeti Umumiye vazifesinde kendisine muavenet eder.»

Askerî Temyiz Mahkemesi ile Yüksek Temyiz Mahkemesi arasında, yekdiğerine tâbi olan hükümler bakımından tefrik yapmamak ve mütenazır hükümler getirmek maksadiyle bu hüküm vaz'edilmiştir. Bu, yalnız bizde değil İtalya'da, Fransa'da da böyledir. Bu bakımdan maddenin aynen kabulünü istirham ediyoruz, arkadaşlar.

EROL YILMAZ AKÇAL (Rize) — Efendim, Komisyondan bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

EROL YILMAZ AKÇAL (Rize) — Efendim, sorulmuş olan soruya verilen cevabı dinledik.

3 neü madde, Başkan, üç misli olarak gösterilen adaylar arasından Cundurbaşkanınca seçilir, diyor.

Yine, daire âzaları arasında değişiklik yapılması hususunda Başkana geniş yetki verildiği görülmektedir.

Acaba bunlar mahzurlu görülmüyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, Anayasanın 141 ne maddesinin münakaşasını burada yapacak değiliz. Üçüncü madde 141 ne maddeye aynen intibak edilmek suretiyle vaz'edilmiştir. Reiscumhur tarafından seçileceğine dair hüküm Anayasa hükmüdür.

EROL YILMAZ AKÇAL (Rize) — 5 ne madde?

HÜDAİ ORAL (Denizli) — Hepsi yekdiğerine mütenazır olarak geliyor. Anayasa hükümleridir.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yoktur. Maddeyi yükse koyularımıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 11. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, Askerî Mahkemelerden verilen direnme kararları ile Askerî Yargıtay dairelerinden çıkan kararlara karşı Başsavcılık tarafından yapılan itirazları inceler. Ve ilk derece mahkemesi olarak Askerî Yargıtay Dairelerince verilen kararları Temyizen tetkik eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Söz isteyen olmadığına göre maddeyi yüksek oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İnanları Birleştirme Kurulunun toplanması

MADDE 12. — Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulu, Başkanın ikinci Başkan, Daire Başkanları ve her daireden Başkanının uygun göreceği en az beşer üyenin katılmasıyla toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda Başsavci ve Başsavci Yardımcısı hazır bulunur ve oya katılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?

Buyurun H. Ali Dizman.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, Savcılık makamı karar makamı değildir, umumi kanunlarda böyledir. Buna rağmen son cümlede Başsavci veya yardımcısı hazır bulunur ve oya katılır, deniyor. Oya katılması hususundaki hükmün buraya konulmasının sebebi nedir? Bu hususun komisyon tarafından açıklanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Hüdai Oral.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlarım, 12 ne maddede, savci veya savci yardımcısının oya katılması demek, içtihata katılması demektir. İçtihat meselesi hususunda Temyiz Mahkemesi Teşkilât Kanununun 8 ne maddesinde ilk fıkrada aynen şöyle denilmektedir :

«MADDE 8. — Temyizin iki dairesi veya bir dairenin iki kararı arasında ayrı meselede tezat ve mübâyenet görüldüğü veya takarrür etmiş bir içtihadın tebdiline ihtiyaç hâsıl olduğu takdirde Birinci Reis tezat ve mübâyenet şeklinde mütebayin ilâmları ve içtihadın tebdili lüzumunda halinde içtihadın tebdiline saik olan sebepleri mutazammın evrakı alâkadar daire veya dairelerden celp ve nüshalarını teksir ile içtimadan en aşağı üç gün evvel Temyiz Mahkemesi Heyeti Umumiyesine tevzi ve içtima gününü tâyin eder.»

Bu da Teşkilât Kanununa mütenazır bir hüküm ifade etmektedir. Burada karara değil içtihada katılacaktır, içtihat yaratılması için oyunu kullanacaktır. Bu tabii bir hakkıdır. Fransa'da, İtalya'da da hüküm aynen böyledir. Biz de aynen kabulünü rica ediyoruz.

İ. ETEM KILIÇOĞLU — (Giresun) Efendim komisyondan bir sorumuz var.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Madde (inan) kelimesi geçtiği ve Muhterem Komisyon Sözeüsünü ısrarla ikaz ettiğimiz halde arka-

daşımız yine (içtihat) kelimesini kullanıyorlar. Hangisi doğrudur?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar; içtihatla, inan kelimesinin neyi kastedtiğini Muhterem Kılıçoğlu arkadaşımız bilirler. Komisyon da inan ve içtihat kelimesinin neyi kastedtiğini biliyor..

BAŞKAN — Başka soru yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyurlarlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İnanları Birleştirme Kurulunun görevleri

MADDE 13. — Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulu :

A) Askerî Yargıtay dairelerinden biri belirilmiş bir inandan dönmek isterse veya benzer olaylarda kendisinin veya diğer bir dairenin yahut Daireler Kurulunun veya Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulunun evvelki, bir karar veya inanma aykırı karar vermişse;

B) Askerî Yargıtay Daireler Kurulu benzer olaylarda kendisinin veya Yargıtay Genel Kurul veya Büyük Genel Kurulunun evvelki bir karar veya inanma aykırı karar vermişse;

İş Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

Bu hallerde ilgili daire başkanı veya aykırı kararlar veren dairelerin başkalarından biri yahut II nci Başkan inandan dönüşün veya aykırılığın nedenini açıklıyan raporu aykırı kararların benzerleri ile beraber Askerî Yargıtay Başkanına verir. Bu rapor ve karar benzerlerinin Kurula katılacak üyelere dağıtılmasından en az on gün sonra iş İnanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

İnanların Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı Askerî Yargıtay Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsıyan dilekçe veya yazıyı İnanları Birleştirme Kuruluna verir. İnanları Birleştirme Kurulunda bu şekilde başvuruların görüşülebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilmek gereklidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, umumî mahkemelerimizle adli mahke-

meler arasında pek fazla fark yoktur. Ancak usul bakımından değişebilir. 16 nci maddede «İnanları Birleştirme» kelimesi geçmektedir. Bu itibarla biz senelerden beri bunu «İçtihatları Birleştirme» olarak okuyoruz. Bugün hukuk edebiyatında, üniversitede, diğer mahkemelerde ve bütün avukatlar arasında «İçtihatları Birleştirme» olarak geçmektedir. Yüksek Temyiz Mahkemesinin iki dairesi arasında kararlar hususunda bir ihtilâf çıktığı zaman bütün dairelerin reisleri ve âzalarının katılmasıyla İçtihatları Birleştirme Kurulu toplanır. Ben de İçtihatları Birleştirme Kurulu olarak konuştum.

Mademki Yüksek Heyetiniz bir kanunun tedvininde, bir cümlemin, bir virgülün üzerinde dahi durmaktadır, şu halde Türk diline uygun bulunan «İçtihatları birleştirme» kelimesinin kabulünü arz ve istirham ediyorum. Bir de takrir veriyorum.

BAŞKAN — Buyurun II. Ali Dizman.

II. ALİ DİZMAN (Tokat) — Pek muhterem arkadaşlar; kanunu okuduğum zaman, şu kurulların bulunduğunu gördüm: Genel Kurul, İnanları Birleştirme Kurulu, Daireler Kurulu.. Fakat, maddede bir de (Büyük Genel Kurul) diye bir ibare geçmektedir.

Acaba, ben, kanunda bulunduğu halde böyle bir kurul görmedim mi, yoksa kanunda böyle bir kurul mevzuubahis değilse, Büyük Genel Kuruldan kasıt nedir? Ve böyle Genel Kuruldan ayrı Büyük Genel Kurul diye bir kurul yoksa elbette bunun maddeden çıkarılması gerekecektir.

İnanları Birleştirme Kuruluna müracaat hakkı sadece dairelere veya karar verebilecek makamlara tanınmaktadır. Halbuki, umumî adli mahkemelerimizde ilgililerin de müracaat hakkı vardır. Mümkündür ki, bu daireler kurulunun kararıyla bir dairenin kararı mübâyenet halinde olabilir. Buna rağmen, daireler veya ilgililer İnanları Birleştirme Kuruluna müracaat edemezler. İnanları Birleştirme Kurulu, kanunun her yerde aynı anlamda tatbik edilmesini neticesini doğuracağına göre, ilgilileri tereddüt halinde bırakmamak ve eğer bir müracaat vâki oluyorsa kendilerinin müracaati uygun bir yol olacağı kanaatindeyim. Maddenin bu yolda tadilini sayın komisyondan istirham ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — İnan kelimesi üzerinde duruldu. Ama zannediyorum ki, 1 nci maddeden itibaren geçen bu kelimenin, öncelik ve ivedilikle görüşülen bu kanun tasarısının 13 ncü maddesinde nazarı itibara alınması kanun metninde iki mânayı ifade eden iki kelimenin bulunmasını icabettirecektir.

Esase gelince: Vakıtle «Tevhidi içtihat» deniliyordu. Sonradan tevhid kelimesi, birleştirme olarak kullanıldı ve «İçtihadları birleştirme» denilmeye başlandı. Şimdi de «İnanı birleştirme» deniliyor.

Arkadaşlar, inan kelimesinin, gramer bakımından uydurma, halk tarafından anlaşılmaayan, milletin benimsemediği bir kelime olduğunu iddia etmediklerine göre, «İnanı birleştirme» kelimeleri gayet yerinde kullanılmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, hepimiz böyle konuşacağız. Yavaş yavaş alışmalıyız. Çocuklarımızla bizler arasında bir yakınlık tesis etmek zorundayız. Belki benim çocuğum, tesis etmek kelimesini de kullanamayacaktır.

Bu bakımdan, eğer bizi inandıracak bir itiraz olsa muhterem arkadaşlarım, bu «inan» kelimesinin Türkçeye iyi uyup uymadığı noktasında belki münakaşa edebilirim. Fakat, benim bu hususta bir ehliyetim yoktur. Bunun için bir iddiada bulunamıyorum. Fikrim budur. Hümetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı?

Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Çok kıymetli arkadaşlarım; Etem Kılıçoğlu arkadaşımızdan sonra Halil Özmen arkadaşımız da «inan» ve «ıçtihad» tâbirlerine ilistiler.

Arkadaşlar; yeni tedvin edilen kanunlara mümkün olduğu kadar Türkçe tâbirlerin girmesi asıl oluyor. Ona göre öz Türkçe kelimelerle kanunlar tedvin edilmektedir: «inan» ve «ıçtihad» kelimelerinin tamamıyla yekdiğerine uygun ve aynı mânada olduğu izahattan vârestedir. Kaldı ki, 12 nci maddeye gelinceye kadar, kanundaki bütün maddelerde inan tâbirini oylarınızla, ittifakla kabul buyurdunuz. Bu itibarla 12 ve 13 ncü maddelerde inan tâbirini kullanmalıyım şeklinde bir değıstirgenin yerinde olmayacağı kanaatindeyiz.

Arkadaşlar, İnanları Birleştirme Genel Kurulu öz Türkçedir. Takdir edersiniz ki, bugün yalnız kanun metinlerinde değıl, diğer birçok yerlerde meselâ felsefede, mantıkta nicelik ve nitelik tâbiri girmiştir. Genç kuşak bu kelimeler üzerinde durmaktadır. Öz Türkçe olan «İnan» kelimesinin burada kullanılması, - kelimenin tam mânasıyla - , içtihad kelimesinin mânasını kapsamaması bakımından esasen (inan) kelimesi sadece bu kanunda değıl, diğer kanunlarda ve hattâ Anayasada ve Anayasa gerekçesinde de kullanılmış bir tâbirdir. Bu tâbirin değıstirilmesinin kelime bakımından Anayasaya da muhalif olduğu kanaatindeyiz.

Sebebi şudur arkadaşlar, Anayasa metni hazırlanırken kelimeler üzerinde, kelimelerin mânaları üzerinde durulmuş ve maddeler ona göre kelleme alınmıştır. Mâna bakımından, o metinlerde kullanılan kelimelerden birinin yerine bir başka kelime konulması çok zordur. Bunu Yüksek Heyetinizin takdir edeceğine inanıyoruz.

Muhterem arkadaşlarım; bazı arkadaşlarımız ısrar ederler; Arapça kelime kullanmakta ne gibi bir fayda mülâhaza ederler? Arapça ve Fransıza kelimelere rücûdan neyi kastederler ve ne temin etmiş olurlar? Bunu Komisyonunuz anlamakta müşkilât çekmektedir. (Soldan gürültüler) Lütfen gelsinler, Arapça kelime kullanmaktaki maksatlarını izah buyursunlar, Heyeti Umumiye de takdir etsin. (Sağdan, «Ne Arapçası» sesleri)

Şimdi, Ali Dizman arkadaşımızın itirazına gelince: 13 ncü maddede Yargıtay Genel Kurulu ve Büyük Genel Kurulu tâbirinin değıstirilmesini istemişlerdir. Bu maddeden neyin kastedildiğini sormuşlardır. Arkadaşlarım, madde gayet sarıhtir. Yargıtay Genel Kurulu, Büyük Genel Kuruldan maksat Umumi Yargıtaydır, Askerî Yargıtay değıldir. Umumi Yargıtayı burada işaret etmek maksadiyle Yargıtay Büyük Genel Kurulu ve Büyük Genel Kurul tâbiri konmuştur.

Muhterem arkadaşlarım, burada bu madde münasebetiyle bir noktaya daha Komisyon olarak ilişmek isteriz. Arkadaşlar, Yüksek Temyiz Mahkemesi deyince... (Sağdan, «Yargıtay», sesleri) Arkadaşlarım haklıdır. Yüksek Temyiz Mahkemesi diyorum. Dememin sebebi şudur: Kanunun tâbiri budur. Bundan sonra askerî hâkimler Kanunu çıkacak, Usulü Mahkeme veya

hüt Yargılama Usulü Kanunu veya Askeri Yargıçlar Kanunu çıkacaktır. Şimdi (hâkimler) tâbirini burada kullanmamızdan maksat, hâlâ kanunun adının, «Hâkimler Kanunu» olmasıdır. Bu şekildeki bir tâbiri kullanımın sebebi, biraz da kanuna ve kanunun başlığına bağlılıktan ileri gelmektedir. Özür dilerim.

Efendim, Yüksek Temyiz Mahkemesiyle Askerî Yargıtay arasında inan bakımından, içtihat bakımından, bir fark husule gelebilir. Askerî kaza ve adli kazanın tatbik ettiği bir madde üzerinde veyahut mevzuat bakımından, ayrı ayrı inanda, içtihat da bulunulabilir. Bu gibi ahvalde her iki yüksek mahkeme arasında mütenazır; yekdiğerine uygun bir içtihadın temini için mevzuata ayrı madde koymak lâzımgelip gelmediği hususu Komisyonumuzca münakaşa edilmiş ve netice itibariyle askerî ve adli kazanın müstakil hüviyetleriyle yaratacakları içtihatların, hukuk doktrinleri ve umumi hukuk sahasında münakaşa mevzuu edildikten sonra, ileride yekdiğerine uygun hükümlerden ibaret bir madde halinde tedvininin mümkün olduğu kanaatine varılmıştır. Bu noktayı da işaret etmek isterim.

BAŞKAN — Halil Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, içinizde öz Türkçenin âşığı olmıyan bir arkadaş tasavvur etmiyorum, hepimiz öz Türkçenin âşığıyız. Evimizde, yuvamızda, okulumuzda ve Yüksek Mecliste mümkün mertebeye öz Türkçe konuşmaya gayret ediyoruz. Ama bir de şurası vardır: Yıllardır konuşulmuş, kökleşmiş, temel salmış bir kelime vardır. Mahkemelerde geçmiş, okullarda geçmiş, Genel Kurulda geçmiş ve içtihat olarak, kanun olarak kalmıştır. İctihatları Birleştirme Kurulunda, Askerî Yargıtay, Yüksek Yargıtay arasında bir fark bulunmadığına ve bu iki kelime birbirini tamamladığına göre orada da İctihatları Birleştirme Genel Kurulu demek bir zarar vermiştir.

Muhterem arkadaşlarım, size bir kelimedenden bahsedeceğim, tanık kelimesinden. Tanık kelimesi gerek askerî adliyede ve gerekse umumi adliyelerde kullanıldığı zaman, hiçbir vakit buna gönül verilmedi, itibar görmedi. Bunun için bu kelime çıkarılmış ve yerine tekrar şahit kelimesi ikame edilmiştir. Demek ki, halk arasında, doktrinlerde, umumi mahallerde bir değer

bulamamış, Meclisin itibarını kazanamamış bir kelimenin kullanılmasına imkân yoktur.

Muhterem arkadaşım şu şekilde buyurdular: «Bundan evvelki metinlerde aynı kelimeler geçmiştir.» dediler. Arkadaşlar, Yüksek Heyetiniz buradadır. Kendileri teklif ederler, biz teklif ederiz, bu kelimelerin düzeltilmesi için yeniden bir karar alınır. «İctihadı birleştirme» tâbiri kökleşmiştir. Bunun sökülüp atılmasına imkân ve ihtimal yoktur.

Yüksek Heyetinizden rica ediyorum; zihinleri tırmalıyan «inanlar» kelimesini ben bile konuşamıyorum. (Gülüşmeler) Halbuki İctihatları Birleştirme Genel Kurulu dediğimiz vakit bunu herkes biliyor ve anlıyor. Bu itibarla, verdiğimiz takrime rey vermenizi istirham edeceğim.

BAŞKAN — Efendim, Yüksek Hâkimler Kurulu asıl üyeliği için yapılan seçime reylerini kullanmıyan arkadaşlarımız var mı?. Yok. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Ali Dizman, buyurun.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, komisyon Yargıtay Genel Kurulu ile Büyük Genel Kurul arasındaki farkı belirtmediler. Bendeniz, Yargıtay Genel Kurulu değil, diğer Askerî Genel Kurul olduğunu...

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — İkisi de umumi Yargıtaya ait tâbirlerdir.

H. ALİ DİZMAN (Devamla) — İkinci arz ettiğim noktaya cevap verilemedi, zannederim unuttular. İnanları birleştirme mevzuunda sadece bu maddede tasrih edilen makam ve şahısların değil, ilgililerin de hariçten müracaat edebilmesi hakkının tanınmasını istirham etmiştim; bu noktada beni aydınlatmadılar. Bendeniz maddenin komisyona iadesi hususunu bir takrifle arz ediyorum. Bundan maksadım, inanları birleştirme kararı çıkmasını temin için ilgililerin de müracaat hakkının tanınması ve bu maddenin bu yolda tadili için komisyona iade edilmesidir.

BAŞKAN — Reşat Özarda.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Efendim, inan ve içtihat kelimeleri üzerinde münakaşalar yapıldı. İctihat kelimesi, inan kelimesinin karşılığı değildir. İctihat «cehit» ten gelir.

YAHYA DERMANCI (İçel) — Yanlış yanlış, cehtten gelmez.

REŞAT ÖZARDA (Devamla) — Yani uğraşmak, gayret sarf etmek v. s. sonunda elde edilecek bir neticeye varmaktır. Fakat «inan» kelimesi emir gibi bir şey. İnanç denmesi daha muvafık. İnanıyor veya inanmıyor. İnan kelimesi; içtihat kelimesinin hiçbir zaman karşılığını teşkil edemez.

Kaldı ki; memleketimizde hukuk ıstılahına yerleşmiş kelimeler vardır. Hâkime yargıç denildiği halde halk arasında yine hâkim deniyor. İlmî şekilde ıstılahta yer almış kelimeleri çıkarmak hakikaten güçtür ve bugünkü anlayışa uygun değildir. Bu bakımdan bir takrir verdim, müzakere edilen kanundaki inan kelimelerinin, içtihat olarak değiştirilmesini teklif ediyorum.

BAŞKAN — Ahmet Gürkan.

AHMET GÜRKAN (Konya) — Çok kıymetli arkadaşlarım; hiçbir millet yoktur ki kendi lisanını zenginleştirmek için başka milletlerin lisanından istiane etmemiş olsun. İctihat kelimesi bu şekilde lisanımıza girmiştir.

Şimdi, içtihat kelimesinin yerine bu mânayı ifade eden bir Türkçe kelime koymayı bendeniz de çok arzu etmekteyim. Bunu bulamı tebrik gerek. Ama «inan» kelimesi hiçbir zaman «ictihat» kelimesinin karşılığı değildir. Benden evvel konuşan arkadaşımız da izah ettiler. İctihat, ehil mastarından gelen bir kelimedir. Cehdli gayretle, münakaşa ile elde edilen bir muhassala demektir. Fakat inan kelimesi hiçbir zaman böyle değildir. İmanın karşılığı olan inan kelimesi, mânâ itibariyle öğrendiğimiz bir harebe hiç tahkik etmeden, tetkik etmeden inanmaktır ki, dinde geçen bir kelimedir. Kur'anın haber vermiş olduğu birçok şeyler vardır ki, dindarlar öyle şeylere inanırlar ki, inandıkları bu hususları düşündükleri zaman, münakaşa doğacağını da bilirler. Ve bunun için münakaşa yapmadan inanırlar. İşte buna iman denir.

Bir haber duyarsınız, kendi kendinize buna inanabilirsiniz. Bu da inandır. Ama iman karşılığı değildir. Yoksa inan kelimesi, içtihadın karşılığı hiç değildir. İsterseniz bu hususu lügatlarında da tetkik etmek suretiyle, ispat etmek de mümkündür. Onun için hukuk ıstılahlarına kadar girmiş olan, esasen Türkçeleşmiş bulunan bir kelime olarak içtihat kelimesinin kullanılması ve bu maddenin bu şekilde tadili lüzumludur. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Karaosmanoğlu.

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Arkadaşlar; ben buraya Türk Dil Kurumunun bir âzası sıfatıyla geliyorum, binaenaleyh, benim öztürkçe aleyhtarı olmama imkân yoktur. Fakat bu inan kelimesi bence iman mânasını ifade etmektedir. İctihat, bir düşünceenin ifadesidir. Benim içtihadım şudur demek, ben bu fikirdeyim, demektir. Buradaki inan kelimesi yerine «düşün» kelimesinin konulmasının çok daha yerinde olacağı kanaatindeyim. Çünkü bâzi arkadaşlarım. İnan kelimesine dinî bir mânâ verdiler. Karıştırmaya yer vermemek için böyle bir kelime yerinde olacaktır. Fakat inan yerine (düşün) kelimesi konulabilir. Ben bu kanaatteyim.

BAŞKAN — Ahmet Nihat Akay.

AHMET NİHAT AKAY (Çanakkale) —

Muhterem arkadaşlar; mesele sadece bir noktadan ele alınmadı. Eğer Adalet Komisyonu Sözcüsü arkadaşımız sadece içtihat karşılığı olarak aldıkları inan kelimesi üzerinde dursalardı söz almayıcaaktım. Fakat bu hareket noktasında mesele şümulendi. Acaba niçin dün dilimize gelmiş olan kelimeler üzerinde ısrar ediyor, dendi ve hattâ bu tarz kelimelerin kanun metninde görülmesiyle Anayasaya muhalefet edileceği de ifade edildi.

Bendeniz şu kanaatteyim : Bu, bir organizmadır, buna müdahale etmek mütechassısların salâhiyeti dâhilindedir. Hiç kimse, ben Türkçe konuşuyorum, diye bu dile müdahale etmek hakkına sahip değildir. Bu ortak bir müessesedir, müşterek bir mülkiyettir. Bu itibarla hiçbirimizin bunun üzerinde söz sahibi olduğumuzu zannetmiyorum. Ama bu noktadan hareketin ortak mülkiyeti, mülkiyet olmaktan, bugünkü şeklinden uzaklaştıracağı aşikârdır.

Anayasanın metni eğer dilde de bir hüküm ifade etmiş olsaydı, bugüne kadar çıkan bütün kanun metinlerinde dil, Anayasanın diline muhakkak surette uymak mecburiyetinde olurdu. Halbuki Anayasamızda öyle yeni kelimeler mevcuttur ki, kabul ettiği bütün metinlerde aynen kullanılmamıştır. O halde, Adalet Komisyonu Sözcüsü arkadaşımızın, bu tarzda hareketleri Anayasaya aykırı bir hareket olarak telâkki etmesi doğru bir görüş tarzı değildir.

İkinci mesele; içtihat kelimesi ve bunun karşılığı olarak konuşmuş bulunan inan kelimesinden

doğduğuna göre, bu nokta üzerinde de durayım. Bundan önce şu ciheti prensibolarak ifade ediyim ki, hiçbir arkadaşımızın, kullandığımız dilin temiz, arı, sâf bir dil haline gelmesi yolunda olduğunu bir hareket prensibi kabul etmemiş, benimsememiş olsun. Bizim iddiamız, dili arılaştırmak hareketinin dışında onu dejenere etmek isteyen bir başka faaliyetin dil üzerinde bugün hâkim olmaya çalışmasıdır. Hareket noktası olarak bunu ele alırsak, meselenin mahiyeti ortaya çıkar. O halde içtihat kelimesini bir vesileyle olarak ele alıp, inan içtihadın karşılığı değildir, binaenaleyh, metinde içtihat bulunmamalıdır, tarzında görüşleri bu kürsüden müdafaa eden arkadaşlarımıza «gericiler» diye hitabedilmemelidir. Bu hitaba mâruz kalan arkadaşlar, en az diğer arkadaşlar kadar, kullandığımız bu mukaddes dil müessesesini nâf bir hale getirmek için canü gönülden çalışmakta ve başarıya ulaşmayı arzu etmektedirler.

Mesele şudur : Dilimize asırlardan beri girmiş olan Arapça ve Farsça kelimeleri öz türkçeleriyle değiştirirken bu kelimelerin, yerinde geçecekleri kelimeleri mâna bakımından karşılayıp karşılamadıklarını düşünmek lâzımdır. Çünkü, kelime, boş bir kalıp değildir, sadece Türkçe'nin bünyesine uygun olması da kâfi değildir. Aynı zamanda bu boş kalıp mâna bakımından yerine geçtiği kelimeyi tam mânasıyla karşılayabilmelidir ki, mesele halledilsin... Dilimize zorla, kuvvet yoluyla öyle kelimeler sokulmuştur ki, bugünkü malûm vaziyet meydana gelmiştir. Dil, canlı bir varlık olduğuna göre kendi bünyesine gerek kök ve ek bakımından ve gerekse yapı bakımından, mâna bakımından uyumsuz kelimeleri atmak çok itina isteyen bir iştir.

Bir misal vereyim : Beyaz kelimesi Türkçe bir kelime değildir. Bu hareketi ileri götürmek isteyenler derler ki, beyazı atalım, «Ak» ı kullanalım. Atamazsınız, beyaz kelimesinin yerine «Ak» kelimesini alamazsınız.

Merhum Hasan Âli'nin bir sözü vardır : «Bu millet asırlardan beri Allah diyor, bu millet asırlardır, kızdığı zaman «Allah Allah» diyor. Bu milleti, kızdığı zaman Tanrı dedirtemezsiniz.» İşte bu noktadan hareket ederek, kelimelerin mânaları ve kalıpları üzerinde durmak lâzım gelir.

İçtihat ve inan meselesine geliyorum; içtihat kelimesi üzerinde benden evvel bu kürsüye çıkan

arkadaşları da ifade ettiler, cehten gelir. Hattâ Ziya Gökalp'm, İçtihat ve Mücadeleye diye bir makalesi vardır. Keza bu kelime bir hukuk terimi olarak kanunlara da girmiştir. Bunun Türkçede ifadesi bir tarz düşüncedir. Benim içtihadım şudur, diyen insan düşünce tarzını ortaya koymaktadır. Fakat imanın karşılığı olarak kullanılabilecek «inan» kelimesi «içtihad» ın karşılığı olamaz ve bir de dilin estetiği bakımından Türkçeye sureti katiyede uymıyan «inanların birleştirilmesi» gibi garip bir ifade her şeyden önce Türkçe konuşanları güldürecektir.

Bir misal vereyim: Grev ve lokavt... Bu kanunun bir maddesinde 6 ncı maddede şöyle diyor: «İlişkinlerinin kapsamıdır.» İlişkin kelimesi üzerinde münakaşa edilebilir. Keza kapsam kelimesi üzerinde münakaşa edilebilir, ama İlişkin ve kapsam yan yana gelip bir kelime grubu halinde Türkçeye maledildiği zaman nasıl bir komik unsur meydana getirir, herkesçe malûmdur.

Arkadaşlarım, bilhassa istirham ediyorum, «İnan kelimesi, içtihad kelimesinin karşılığı değildir.» dediğimiz zaman, bizi yanlış anlamasınlar. Biz demek istedik ki, içtihad kelimesinin karşılığı tamamen ve Türkçe olarak bulununcaya kadar içtihad kelimesi kalsın. İnan kelimesi kalsın. İnan kelimesi üzerinde ısrar etmiyelim. Bugünkü Dil Kurumu veya yarın kurulacak olan bir dil akademisi bütün bu kelimeleri Türkçeleştirecektir. Şu noktayı da işaret etmek isterim ki, Türkçelikle ifade eden Adalet Komisyonu Sözcüsü arkadaşımızı günlerden beri bu kürsüden dinliyoruz: Yaşına bakıyorum, konuştuğu dille tezat halinde. Buraya geldiği zamanki ifadesine bakıyorum bu sefer de gayri samimî buluyorum.. Bunları da takdirlerinize arz ediyorum. Hürmetlerimle.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORARL (Denizli) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Şimdi, kıymetli arkadaşımın ifade ettiği Askerî Yargıtay Kuruluş kanunu tasarrısında geçen kelimelerin mânalarına geçiyorum. Gayet tabiidir ki, benim gerek yaşım ve gerekse tecrübem, kelimeleride olsun, onların köklerinde olsun, derin tahlile müsaıt değildir, bu hususu Yüksek Heyetiniz takdir eder. Ancak burada kanun tedvin ederken bu iş için vazifeli kim-

seler olarak, komisyon olarak «inan» kelimesini içtihad mânasında almak suretiyle metinde kabul etmiş bulunuyoruz. Komisyonunuz bu mevzuu müzakere ve münakaşa ederken Adalet Partili arkadaşlarımdan hiç biri «inan» kelimesini «İçtihad» şeklinde değiştirelim, diye bir teklifte bulunmadılar. Dikkat nazarımızdan kaçmış olabilir, Türk Dil Kurumunun üzerinde durup durmadığını bilmiyorum.

Yüksek Heyetiniz bir kelimenin mânası üzerinde durdular. Arkadaşlar, bir kelimenin mânasını münakaşa ederken söylemiş olduğum sözlerde ne bir gericilik ithamı vardır, ne şu ne bu... Maksadımız, tamamen öz Türkçe tâbirlerin, Anayasada olduğu gibi mevzuatımıza ve kanunlarımıza girmesidir. Ve öz Türkçe tâbirleri yeni nesil benimsediği için ona, Arapça kelimelerle değil, öz Türkçe kelimelerle hitabetmenin daha yerinde olacağı mütalâa ve mülâhazasıyla, burada düşüncemizi arz etmiştik.

Muhterem arkadaşlarım, meselâ size bir misal arz edeyim. «Seylâptan dolayı ırası hasar eden gayrimenkulün enharı sağirenin» Bunu böyle mi kabul edelim arkadaşlar?... Bunun nasıl değiştirmişsek, yeni yeni öz Türkçe kelimelerimizi kanun metinlerimize almak mecburiyetindeyiz.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi kanunun daha çok maksadına uygun olarak Askerî Yargıtay Kuruluş Kanunu ile alâkalı müzakerelere geçiyorum :

Muhterem arkadaşlarım «Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulu işleri inceler; bunları nasıl inceler, ilgili buraya müracaat edebilir mi» Şeklindeki Sayın Ali Dizman tarafından sorulan suale arzı cevap ediyorum.

11 nci maddenin son bendinde aynen şöyle denilmektedir: «İçtihadları (inanları) Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı, Askerî Yargıtaya Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsayan (ihtiva eden) dilekçe veya yazıyı, İçtihadları (inanları) Birleştirme Kuruluna verir.»

Muhterem arkadaşlarım, bu maddede ilgilinin müracaat hakkı tabiidir. Temyiz Mahkemesi Teşkilât Kanununda son bent olarak şu şekilde bir ibare vardır: «Mütehalli kararların içtihadları birleştirilme şekliyle halli için Temyiz Daire Reislerinden başka kendisini alâkalı sanan her han-

gi bir kimse de birinci fıkrada yazılı olduğu gibi Birinci Reisliğe müracaatta bulunabilir.» der. İşte bu müracaat da bunu kapsamaktadır. Bu müracaatı ilgililer yapabileceklerdir. Zannediyorum, arkadaşım tatmin olmuşlardır.

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere takriri var, ama bir arkadaşımız daha söz almıştır. Müsaade ederseniz onu da konuşuralım. Buyurun Sayın Tosbi.

SADRETTİN TOSBİ (Kütahya) — Efendim, ben, Arapça kelimelerin değiştirilmesi üzerinde durmıyacağım. Sadece umumi bir mefhum üzerinde duracağım.

Hukuk terminolojisi, iktisat terminolojisi diye tesessüs etmiş tekevvün etmiş mefhumlar var. Bu mefhumları, sırf kelime mânasından ele alıp, karşılığını bulduğumuz takdirde tamamen sakim bir yola gideriz. Bilfarz, iktisatta «fayda» mefhumu vardır. Bunun karşılığı, «yarardır» dersek tamamen ters bir istikamete gideriz. İktisatta fayda terminolojisine göre meselâ zehir de faydalı addedilmektedir. O halde bir kelime ele alındığı zaman onun mücerret kelime mânasına değil, ihata ettiği ve şümüllendirdiği mânaya almamız lâzımdır. Meselâ: İçtihad kelimesine bakacak olursak, zannedersen Fransızca (jurisprudence) dir. İnanç kelimesi yine Fransızca (croyance) dir. Jurisprudence kelimesi yerine croyance kelimesi ikame edildiği zaman garip bir manzara ortaya çıkar. İşte bunun gibi iktisatta fayda kelimesi yerine yarar kelimesi ele alırsa tamamen ters mânada bir netice verir. Binaenaleyh, kelimeleri mücerret olarak değil, falkat bütün hudut ve şümüli ile ifade eylediği mâna ve mefhum olarak ele almak ve bu şekilde yerlerine koymak icabeder.

Bendenizin mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Takriri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

«İnan» kelimesi üzerindeki tartışma kâfidir. Durum aydınlanmıştır, oya sunulmasını rica ederim.

İçel

Yahya Dermancı

BAŞKAN — Takriri reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul olunmuştur.

Şimdi bu okunan madde üzerinde birkaç ta-
dil teklifi var, onları okutuyorum. Bunları en
aykırısından başlamak üzere okumaya başlı-
yoruz.

Yüksek Başkanlığa

13 ncü maddenin Komisyona iadesini arz ve
teklif ederim.

Tokat
H. Ali Dizman

Yüksek Başkanlığa

Müzakeresi yapılmakta olan tasarının muh-
telif maddelerinde zikredilen «inan» kelimesi-
nin çıkarılarak yerine, hukuk literatüründe
kullanılan, «içtihat» kelimesinin ikame edilme-
sini arz ve teklif ederim.

Gümüşane
Necmeddin Küçüker

Millet Meclisi Başkanlığına

13 ncü maddede geçen (inanları) kelimesi-
nin, (içtihatları birleştirme) olarak düzeltilme-
sini arz ederim.

Kırşehir
Halil Özmen

Başkanlık Divanına

Mevzuumuzakere, «Askerî Yargıtay Kuru-
luş kanunu tasarısı» nda yer alan (inan) keli-
mesi yerine hukuk lisanında yer etmiş olan (iç-
tihat) kelimesinin kullanılmasını ve (inan) ke-
limesinin (içtihat) kelimesi olarak değiştirilme-
sini arz ve teklif ederiz.

Giresun
İ. Etem Kılıçoğlu Ali Naili Erdem

Meclis Riyasetine

Görüşülmekte olan kanun tasarısında mev-
cut (inan) kelimelerinin (içtihat) olarak deği-
ştirilmesini arz ve teklif ederim.

Aydın
Reşat Özarda

Millet Meclisi Başkanlığına

1 ncü maddeden itibaren 13 ncü maddeye
kadar geçen (inan) kelimesinin düzeltilmesini
ve (içtihat) kelimesinin yazılmasını arz ederim.

Kırşehir
Halil Özmen

BAŞKAN — Şimdi en aykırısından başla-
mak üzere teklifleri reylerinize sunacağım. En
aykırısını okutuyorum :

(Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın önergesi
tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ne diyor efendim?
ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ
ORAL (Denizli) — Ne bakımdan iade isteni-
yor efendim?

BAŞKAN — İnan kelimesinin çıkarılmasına
mâtufl olarak.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ
ORAL (Denizli) — Bu mevzu üzerinde Heyeti
Umumiyemiz bir karar verirse diğer 5 ve 6 ncü
maddelerde de değişiklik yapmak lâzımgelir.

BAŞKAN — Şimdi Muhterem Komisyon şu
hususunu nazarı itibara alsın: Yapılan konuşma-
lar, «inan» kelimesi yerine, «içtihat» kelimesi-
nin alınmasına mâtuftur. İkinci bir takrir var
onda da (Mütaakip maddelerde de bu kelime
geçiyor bunlar da değiştirilsin.) deniyor.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Efendim, arz et-
miştim. İlgililerin müracatını nazara almaların-
dan sonra...

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ
ORAL (Denizli) — Efendim, muhterem Yüksek
Heyetiniz «inan» ve «içtihad» kelimeleri hakkın-
da bir karar ittihaz buyurursa maddenin o kı-
sımlarını biz tashih eder, getiririz.

BAŞKAN — Efendim, bu takrirleri teker te-
ker reye koymaktansa encümenin şimdi yaptığı
teklifi reyinize arz etmek, işi daha kısa yoldan
hale medar olacaktır.

Encümen diyor ki; inan kelimesinin yerine
«içtihad» kelimesinin konulmasını Meclisi Âli ka-
bul ettiği takdirde, biz bu karara ittiba ederek,
bütün maddelerde geçen «inan» kelimesini kaldı-
rıp «içtihad» kelimesini koyacağız. Bu hususu oy-
larınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul et-
miyenler... Kabul edilmiştir.

Şu halde, gerek 13 ncü, gerek ondan evvel
geçen maddelerde yazılı olan «inan» kelimesinin
«içtihat» olarak değiştirilmesini kabul ettiğinize
nazaran, bu maddenin tümünü reylerinize arz
ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler...
Madde bu şekilde kabul edilmiştir.

Şimdi, Yüksek Hâkimler Kuruluna yaptığı-
mız seçimin neticesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu
gereğince kurula asil üyelik için on birinci turda

yapılan seçime 220 üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	4 Üye
Muş	Ankara
Sami Öztürk	Mehdi Mihetoğlu
Üye	
Adana	
Hasan Aksay	

İlhan Arıkan	90
Hikmet Lütfi Sancar	67
A. Şefik Türkoğlu	54
Kaya Alper	3
Osman Bölükbaşı	1
Halit Ekmekçi	1
Halûk Nurbaki	1
Zahit Çandarlı	1
Boş Pusla	2

BAŞKAN — 220 sayın üye seçime katılmıştır. Aranılan çoğunluk hâsıl olmadığından seçim, gelecek Birleşimde tekrarlanacaktır.

14 neü maddeye geçiyoruz.

Askerî Yargıtay kararlarının etkisi

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu kararlarıyla İctihatları Birleştirme Kurulu kararları askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay Dairelerini bağlar.

BAŞKAN — Bu madde hakkında söz isteyen var mı?

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, huzurunuzu sık sık işgal ettiğinden özür dilerim.

14 neü maddeye göre gerek «İctihatları Birleştirme Kurulu» kararları, gerekse «Daireler Kurulu» kararları bağlayıcı hükümleri ihtiva ediyor. O halde «Bağlayıcı karar» kelimesi mahzurludur. Diyelim ki, İctihadı Birleştirme Kurulu kararı başka türlü çıkmış, Daireler Kurulu kararı başka türlü çıkmıştır. Tatbikatta hâkimi hangi karar bağlayacaktır? Onun içindir ki, Adliye mahkemelerinde sadece icthatları birleştirme kararları bağlayıcıdır. Daireler Kurulu kararı ise bir dereceye kadar bağlayıcıdır, daha üstün bir karar çıkmadığı takdirde. Bu itibarla, Daireler Kurulu kararının bağlayıcı hükmünde olduğu şeklindeki kısım, tatbikatta zorluk doğuracaktır. Tevhidi İctihat kararları bağlayıcıdır.

Aksi halde tevhidi icthat kararlarının lüzum ve ehemmiyetini düşürecektir. Daireler Kurulu kelimesinin maddeden çıkarılması yolunda bir taktır veriyorum, kabulünü istihdam ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyonun bir mütalâası var mı?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İTÜDAL ORAL (Denizli) — Var, efendim.

Muhterem arkadaşlar, Askerî Yargıtay, Daireler Kurulu kararı ve İctihatları Birleştirme Kurulu kararlarının mahiyetleri ayrı ayrıdır. Daireler Kurulu ne zaman karar verir? Askerî Yargıtay daireleri hangi ahvalde karar verir? İctihatları Birleştirme Kurulu hangi ahvalde karar verir?... Bunlar hep ayrı ayrı gösterilmiştir. Binaenaleyh, yalnız İctihatları Birleştirme Kurulunun kararı bir karardır, şeklindeki ifadeye katılmaya imkân yoktur. Bu bakımdan arkadaşımızın mütalâası yerinde değildir.

BAŞKAN — Başka mütalâa var mı efendim? Yok.

Takriri okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

«Daireler Kurulu» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Tokat

Ali Dizman

BAŞKAN — Bu, «Daireler Kurulu» kelimesinin çıkarılmasını istiyorsunuz. Yerine ne koyacaksınız?

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Bir şey konmayacak. Sadece «İctihadı Birleştirme Kurulu» olacaktır.

BAŞKAN — Arkadaşlar, tereddüdedeceklerdir. Bu ibareyi çıkarıyoruz, yerinde bir boşluk hâsıl oluyor. Lütfen geliniz, izah ediniz.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşların, komisyon der ki, «Daire Kurulu» kararı, bir ısrar kararıdır. Hâkim kararında ısrar ettiği takdirde «Daireler Kurulu» bunu karara bağlar. Bizim bu madde ile kastedtiğimiz de Daireler Kurulunun ısrar kararı karşısında, verdiği kararı hâkim uygular demektedir. Eğer bu kastediliyorsa - ki kasteddikleri anlaşılıyor - bunun yeri burası değil, belki Usûl Kanunudur. Burada Daireler Kurulu kararının, Tev-

hidi İfethat Kurulu kararları gibi bağlayıcı hü-
kümde olduğu gösteriliyor. Hâkim bu maddeye
göre, her hangi bir ısrar kararını, Daireler Ku-
rulu kararını bağlayıcı olarak mütalâa ede-
bilir. Daireler Kurulunu metinden çıkarırsak
sadece İfethatları Birleştirme Kurulu karar-
larının kalacağı meydana çıkmış olacaktır. İsrar
kararları karşısında mahkemelerin uymak zo-
ru bulunmayacaktır. Buna dair tavrımı Baş-
kanlığa vermiştim, okundu, kabulünü istirham
ederim.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ
ORAL (Denizli) — Katılmıyoruz efendim, 11
nci maddede açıklık vardır.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Takriri oya sunuyorum. Kabul edenler... Et-
miyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler...
Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kararların verilisinde oy yeterliği

MADDE 15. — Askerî Yargıtay Dairele-
rinde, Daireler Kurulunda ve İfethatları Birleş-
tirme Kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

BAŞKAN — Madde hakkında Abdülhalim
Araş, buyurunuz.

ABDÜLHALİM ARAS (Kayseri) — Efen-
dim, komisyonda bir hususa muhalif kalmış-
tım; zannedirim zuhulen bu husus zapta ve ra-
pora derecedilmemiştir. Bu hususu ifade baki-
mından huzurunuzu işgal zorunda kaldım.

Dairelerde 7 şer hâkim bulunmaktadır. Fa-
kat, kabul ettiğimiz maddelerde de karar 5 üye
ile verilmektedir.

Şimdi, burada Kurula iştirak edecek hâkim-
leri nasıl tâyin edeceğiz? Başkanı salâhiyet ve
emrine mi bırakacağız? Biz yedi üyenin içersin-
den istediğimiz 5 hâkimi seçmek hakkını baş-
kana vermiş olmakla Anayasanın «mahkemele-
rin müstakillîği» prensibine aykırı hareket et-
miş olmuyor muyuz? Bu bakımdan 15 nci mad-
deye bendeniz bir fıkra ilâvesini talebediyorum:
«Dairelerdeki üyeler kıdem sırasına göre
oya iştirak ederler.»

Bu fikre iştirak edilmediği takdirde, Ana-
yasaya aykırı hareket edilmiş oluyor ve askerî
mahkemeleri umumi mahkemeler meyanında, ay-
nı seviyeye getirme gayretleri, bu fıkra eklen-
mediği takdirde, bir vakıa oluyor. Askerî mah-

kemeler bünyesinde malûm olan tatbikat arı-
zalarından biri, adli âmirine hâkimleri istediği
gibi çalıştırma hakkı vermesinden ileri gelmek-
tedir. Burada daire başkanına 7 hâkimin için-
den istediği 5 hâkime ayırması sırasında kurula
oy hakkı tanınmaması Anayasaya mugayyir ola-
caktır. Bu hususun nazarı dikkate alınmasını
istirham ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ
ORAL (Denizli) — Kıymetli Komisyon üyesi
arkadaşımızın itirazları komisyonda müzakere
edilmiş ve sonuca bağlanmıştır. Esasen 16 ncı
madde kendilerine cevap vermektedir. 16 ncı
maddede oyların toplanması vardır. «Askerî Yar-
gıtay dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar
övelâ raportör üye ve bundan sonra en kı-
demsiz üyeden başlanılmak üzere kıdem sırasına
göre toplanır. İnanları Birleştirme Kurulunda
ise en kıdemsiz üyeden başlanılmak suretiyle
kıdem sırasına göre oy verilir, Başkan her iki
durumda da en son oy verir», denilmektedir.

Binaenaleyh, arkadaşımızın oyların toplan-
masına mütedair itirazı yerinde değildir.

Diğer itirazıma gelince: Biraz evvel yine
Yüksek Heyetinizce yapılan müzakerede tâyi-
nin daire başkanı tarafından yapılacağı kabul
edilmiş bulunuyor. Tekrar aynı mevzua dönme-
nin yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

Oylarınızla bu husus halledilmiş olur efen-
dim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı?

ABDÜLHALİM ARAS (Kayseri) — Zan-
nedersen burada fikrimi Sayın Komisyon Sö-
zçüsüne izah edememiş oldum. 16 ncı madde ile
bahis mevzuu fıkranın eklenmesi arasında bir
benzerlik yoktur. Zira Daire Başkanı yedi üye-
den muayyen beş üyeyi seçer. Onların arasın-
dan kıdem sırasına göre rey toplar. Fakat bu
yedi kişinin içersinden beş kişiyi karar ver-
mek için seçerken kıdem sırasına göre seçme
hakkını vermiş olmuyoruz. Sadece takdirlere
bırakıyoruz.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? Yok.
Bir tadil takriri var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

15 nci maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesi-
ni arz ve istirham ederim.

«Dairelerdeki üyeler kıdem sırasına göre oya iştirak ederler.»

Kayseri
Abdülhalim Aras

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oyların toplanişı

MADDE 16. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar evvelâ raportör üye ve bundan sonra en kıdemsiz üyeden başlanılmak üzere kıdem sırasına göre toplanır. İçtihatları Birleştirme Kurulunda ise en kıdemsiz üyeden başlanılmak suretiyle kıdem sırasına göre oy verilir. Başkan her iki durumda da en son oy verir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok.

Maddeyi oya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Askerî Yargıtay Başkanlığına bağlı olmak ve ona ait bütün idari işleri görmek üzere, hizmet çeşitlerine göre kısımları da kapsıyan bir Genel Sekreterlik ile her dairede ve Daireler Kurulunda ve ayrıca Başsavcılık emrinde görev ve işleyiş şekilleri, kadroları eylemli kadro cetveline ithal edilmek üzere Askerî Yargıtay Genel Kurulu tarafından düzenlenecek bir sekreterlik teşkilâtı kurulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi yüksek tasviplerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adli tatil

MADDE 18. — Barışta umumi adli tatil Askerî Yargıtayda da aynen uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Buyurun Ali Dizman.

ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, adli tatil, bugün üzerinde en çok münaaka yapılan bir mevzudur. Hâkimlere de büyük bir fayda sağlamadığı gibi (çünkü dönüşte biraz daha işleri karışmış, çoğalmış olarak

buluyorlar) üstelik keşmekeşliğin artmasından gayri hiçbir netice vermemektedir. Kaldı ki, askerlikte askerlik müddetinin muayyen oluşu, karşılaşılabilecek dâvaların daha süratle neticelendirilmesi, bir bakıma da ayrı bir fayda temin eder. Bu itibarla adli tatilin kaldırılması ve böylece işlerin süratli, intizamlı bir şekilde yürümesinin temini isabetli olur. Kaldı ki yedi hâkim üye bulunmasına rağmen ancak bir kısmının karara çıkmasına karşılık bir kısmının yedek üyelikte kalması bakımından her zaman için hâkimlere izin verilmesi mümkün bir hâle gelecektir. Bu itibarla bu maddenin çıkarılmasının yerinde olacağı kanaatindeyim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu efendim?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — İştirak etmiyoruz. Askerî hâkimlerle genel hâkimler arasında komisyonca hiçbir fark yoktur. Anayasa da bunu derpiş etmektedir.

BAŞKAN — Arkadaşımızın bir tadil takriri vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

18. nci maddenin çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Tokat
Ali Dizman

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor. Takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birinci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki daire bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde kurulur. Ancak dört dairenin kurulması tamamlanıncaya kadar 10 ncu maddedeki daireler kurulu 2 nci başkanının başkanlığında 9 üyeden teşekkül eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Halil Özmen, buyurun.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, 1962 bütçesinin üç tane ayağı olduğunu, her üç ayağının muallakta bulunduğunu geçen defa arz etmiştim.

Hiçbir şeyi kendilerinden esirgemediğimiz Askerî Yargıtaya ve ordumuza büyük hürmetimiz vardır. Yalnız geçici maddedeki dört daireden ikisinin hemen kurulmasını âmiridir. İki daire mevcuttur, işleri bu iki daire tedvir etmektedir. Yüksek Heyetiniz kanunu kabul ettiği takdirde, diğer iki daire hemen kurulacak.

Şimdi komisyondan rica ediyorum; Askerî Yargıtayda bulunan bu iki daireye 1961 senesinden itibaren ne kadar iş gelmiştir, bu işlerin ne kadarı çıkarılmıştır, 1962 durumu nedir, sonra bu iki dairenin kurulmasını mucip bir sebep mevcut mudur? Gerekçe bu kadar kuvvetli mi? Bu hususu bize izah ederlerse, biz de buna göre reylerimizi gönül huzuru ile vermiş oluruz. Bu itibarla kendilerinden bu hususu rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yılanlıoğlu.

İSMAİL HAKKI YILANLIOĞLU (Kastamonu) — Aynı şeyi söyleyecektim. Vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Başka söz istiyen... Yok. O halde encümen buyursun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, geçici birinci maddeye göre, iki daire mevcuttur. Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki yıl içinde iki daire daha kurulacaktır. İş hacminin ne olduğu hususundaki suallerine komisyon olarak cevap veremeyeceğimizi takdir buyurlar sanırım. Komisyonumuz iş hacminin da artmakta olduğunu müşahade etmiş ve resmî ağızlardan da bunun böyle olduğunu tesbit etmiştir.

Kanun tasarısının gerekçesinde, niçin dört daireye çıkarılacağı yolundaki sualleri için geniş tafsilât mevcuttur. Tasarının birinci maddesinde Askerî Yargıtayı meydana getiren daireler, sayısı açıklanmıştır. NATO ve CENTO ya bağlı bulunmamız Silâhlı Kuvvetlerimizi sayı bakımından arttırdığı gibi Askerî Yargıtaya bağlı iş sayısını da artırmış ve bu yüzden şimdiki Askerî Yargıtayın iki dairesi yetersiz kalmış bulunmaktadır.

BAŞKAN — Müsaade eder misiniz efendim? Bir mebus tarafından encümenden istatistikî malûmat istenmiştir. Komisyon ise hemen arz edecek durumda olmadığını beyan etmiştir.

Milletvekilinin bu arzusunun tatmin etmek için aidolduğu vekâletten malûmatı alır kendilerine hususi surette verebilirsiniz...

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Kendileri de Millî Savunma Bakanlığına müracaat ederlerse geniş malûmat alabilirler. Fakat bizden istiyorlarsa emirlerini bekliyoruz.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; ben sözlerime başlarken Askerî Yargıtaydan ve ordumuzdan hiçbir şey esirgemiyeceğimizi, icabederse, biraz evvelki duruma göre hepimizin canlarımızı dahi verebileceğimizi söyledim. Yalnız, muhterem arkadaşlarım; burada vazifemizi yaparken bir virgüle dahi dikkat etmek hepimiz için en büyük şereftir. İki tane Yargıtay Dairesi dörde çıkarılırken, gerekçe öyle olmalıdır ki, milletvekili bunu okuduğu zaman iyice inanmalı ve reyini buna göre vermelidir. Komisyon üyesi muhterem arkadaşım ve yanında bulunan, ordumuzu temsil eden arkadaşımızın mutlaka gelirken küllolarak hazırlıklı gelmiş olması lâzım, Büyük Millet Meclisinde böyle bir soru kendilerinden sorulmasının mümkün olabileceğinin bilinmesi gerekirdi.

Ben biliyorum, milletvekili olarak Millî Müdafaa Bakanlığına kadar gider, bunu sorarım. Ama Yüce Heyetiniz karşısında böyle bir şey söylenirse hepimiz tatmin edilmiş oluruz. Benim ricam bundan ibarettir.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Efendim, şimdi bir takrir aldım, 17 nci maddenin tekrar görüşülmesini, eski tâbir ile tekriri müzakere istiyor. İmzaya dikkat ettim, takriri veren arkadaşımız 17 nci maddenin konuşulması sırasında kendileri söz alıp fikirlerini beyan etmemiştir. Buna rağmen maddenin Riyasete verilmiş bir takrir vardır okutturacağım. Kendileri esbabı mucibelerini izah edebilirler, nasıl tensibederseniz öyle neticelendirebilirsiniz.

Millet Meclisi Başkanlık Makamına

Konuşulan kanun tasarısının 17 nci maddesinin sondan 4 satırının ifadesi yeter derecede açık değildir. Tekriri müzakeresi ile bu maddenin ifadesinin açık ve duru hale getirilmek üzere komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

İsparta

A. İhsan Balm

BAŞKAN — Tasarının 17 nci maddesinin tekrar okutuyorum.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Askerî Yargıtay Başkanlığına bağlı olmak ve ona ait bütün idari işleri görmek üzere, hizmet çeşitlerine göre kısımları da kapsıyan bir Genel Sekreterlik ile her dairede ve Daireler Kurulunda ve ayrıca Başsavcılık emrinde görev ve işleyiş şekilleri kadroları eylemli kadro cetveline ithal edilmek üzere Askerî Yargıtay Genel Kurulu tarafından düzenlenecek bir sekreterlik teşkilâtı kurulur.

COŞKUN KIRCA (İstanbul — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; zannedirim şu sırada Yüce Mecliste yepyeni bir teamül yaratmak üzereyiz. Bu teamülün Yüce Meclisin çalışmalarını ne kadar güçleştireceğini de takdir buyurursunuz. Kabul edilmiş bir madde vardır. Bu kabul edilmiş madde üzerine tekrar dönülmesi, İçtüzüğe göre ancak ikinci müzakerede mümkün olabilir. İkinci müzakere imkânı da tarafınızdan, ivediliği kabul etmek suretiyle, ref'edilmiş durumdadır. Eğer her hangi bir milletvekili taktir vermek suretiyle veya Riyaset, verilmiş bir taktir unutmuş olsa dahi, yüksek oylarımızla kabul edilmiş bulunan bir madde üzerine dönmemiz, bu Mecliste kanunların müzakeresinde takibedilen usulü bozacağı ve işleri keşmekeş içine atacağı izahattan vârestedir. Ve Cumhuriyet Senatosunun bellibaşlı vazifelerinden biri de, kanunların teknik mükemmeliyetini sağlamaktır. O halde ikinci müzakerayı ivediliği kabul etmek suretiyle reylerinizle bertaraf etmiş bulunmanız karşısında, taktir sahibi arkadaşımızın taktirinin mefadımı C. Senatosu üyelerin-

den birisi tarafından benimsenmek suretiyle, gerçekleştirmeye çalışmasının, daha uygun bir yol olacağına kaaniim.

BAŞKAN — Efendim, Coşkun Kırcaya arkadaşımın izahlarına teşekkür ederim. Fakat İçtüzüğümüzde bir tekriri müzakere usulü vardır. Riyaset bu hususu tesbit etmek mecburiyetindedir. Bu hususta karar verip vermemek, Heyeti Aliyenize ait bir keyfiyettir.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; İçtüzüğümüzde tekriri müzakereye ait tek bir hüküm yoktur. Tekriri müzakerenin muadili olan her hangi bir terim dahi geçmemektedir. Muhterem arkadaşlarım bilirler ki, tekriri müzakere İçtüzükte yer almamakla beraber, komisyonlarda bu konuda bir teamülün meydana geldiği bir hakikattir. O da komisyon çalışmalarının daha özel bir mahiyet taşımasından dolayı öteden beri yapılagelen bir şeydir. Komisyonlarda da tekriri müzakere, raporlar yazıldıktan sonra yapılmamaktadır. Genel Kurulda tekriri müzakereye dair bir maddeye Yüksek Riyasetin İçtüzüğün neresinde rastladığını bendeniz bilemiyorum.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, hatırlıyacaksınız, Anayasa Mahkemesi Kanunu müzakere edilirken bir vatandaşın dışardan bendenizi çağırması üzerine hazırlanmış olduğumuz bir madde tadilini kaçırmıştık. Geldik, tekriri müzakere istedik. Yüce Meclis bunu bir saate yakın müzakere etti ve neticede öncelik ve ivedilik halinde tekriri müzakere edilmiyeceğine karar verdi. Binaenaleyh, Coşkun Kırcaya arkadaşımın ifade ettiği fikrin teamülünü de, bendeniz, burada arz ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Efendim, Riyaset Divanı noktai nazarında musırdır. Coşkun Kırcaya arkadaşımın lütfen dikkatle dinlemelerini rica edeceğim. İçtüzüğün 109 ncu maddesini aynen okuyorum.

«Madde 109. — Lâyiha veya teklifin katiyen kabulü reye konmadan evvel, ibare ve üslup, yahut tertip ve tensik itibariyle noksan veya iltibas olduğu âza veya encümen tarafından dermeyan olunursa metin, aidolduğu encümene gider.

Edilen tashihlerin reye iktiran etmesi lâzımdır.»

Şimdi, huzurunuzda okunan bu takrir, muhtevası itibariyle üslûptan, karışıklıktan bahsediyor. Binaenaleyh, 109 ncu maddenin sarahati karşısında Riyaset Divanı, bunu reyi âlinize arz etmek mecburiyetindedir.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; İctüzüğün 109 ncu maddesi tekriri müzakereye imkân veren bir madde olarak anlaşılmasına asla müsait değildir. İbare, üslûp yahut tertip ve tensik itibariyle noksan veya iltibas olduğu iddia edilen hallerdedir ki, lâyiha reye konmadan evvel komisyona gider. Misal olarak, biraz evvel İnan terimini içtihat olarak değiştirildi. Bu konuda elli bir madde değiştirilmiştir. Öbürlerinde bu terim evvelce inan olarak kabul edilmişti. Lâyiha katiyen reye konmadan evvel inan kelimesini içtihat olarak bütün maddelerde değiştirmek için, gereken değişikliklerin yapılması teklif edildiği zaman Encümen veya Milletvekilleri tarafından bu madde tatbik edilir. Bu maddenin tatbiki ancak «ibare ve üslûp, yahut tertip ve tensik itibariyle noksan veya iltibas olduğu» ahvalde mümkündür. Tekriri müzakere isteyen bir önerge bu nitelikte değildir, arkadaşlar.

BAŞKAN — Müsaade buyurun. Evvelâ Riyaset kendisi ile ihtilâfa düştüğü arkadaşla ihtilâfını halletsin, sonra söz vereceğim.

Efendim; Coşkun Kırca arkadaşımın iddiaları, kendi kendini cerh ediyor. Takririn kabul edilmemesine ait güzel bir esbabı mucibedir söylediği sözler. Riyaset, tekriri müzakere lehinde mütalâa dermeyan etmedi, usul hakkında cevap verdi. Binaenaleyh, bir müphemiyette kalmamaları için, üslûp ve saire hususuna aid olduğunu bir daha hatırlatmak üzere müsaadenizle takriri tekrar okutuyorum.

(Ali İhsan Balım'ın takriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Efendim, bu husustaki görüşmelerimiz uzadı. Ben, takriri Heyeti Aliyenizin tasvibine arz edeceğim.

17 nci maddenin tekriri müzakeresi talebediliyor ve komisyona iadesi isteniyor. Bu teklifi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Et-

miyenler... Takrir 27 reye karşı 42 reyle kabul edilmiştir. Madde encümene verilmiştir.

Geçici 2 nci maddeye geçiyorum efendim.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, evvelce üye seçilen ve halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut adli üyeler ve II nci Başkan ve Başsavcının üyelik hukuksaklıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Olmadığına göre maddeyi tasvibinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtay'da; bu kanunla kurulan veya kurulacak olan daireler için, noksan olan Başkanlarla üyeler ve Başsavcının seçiminde; seçim tarihinde var olan II nci Başkanı Adli üyeler ve Başsavcı ile geçici ikinci maddede üyelik hakları saklı tutulan diğer adli üyeler, Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur. Ancak Başkanlar ve Başsavcının seçimi, İki Daire üyelerinin seçimi tamamlandıktan sonra onların da katılmasıyla yapılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 19. — Askerî Yargılama Usul Kanununun 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 248 nci maddeleri ve 78 sayılı Kanunla değiştirilen 40 ve 43 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 20. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 21. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Encümen 17 nci maddeyi hazırladı mı efendim?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Yaptık efendim, söylüyeyim.

BAŞKAN — Buyurun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÜDAİ ORAL (Denizli) — Muhterem arkadaşlar, 17 nci maddenin 5 nci satırında, «Daireler kurulunda ve ayrıca Başsavcılık emrinde görev ve işleyiş şekilleri» dedikten sonra, «Virgül» esnasında var. Buraya virgül konması unutulduğu için bir karışıklık varmış gibi görünüyor. Daha çok sarahat verilsin, diye, şimdi virgül yerine kullanılan «ve» yi ilâve ettik. Bu şekilde madde tamamlandı.

BAŞKAN — Takrir sahibi mutmain oldu mu efendim?..

ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Tamam efendim.

BAŞKAN — Bu tadil ile 17 nci maddeyi tekrar reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Kanunun tümü üzerinde söz almak isteyen var mı? Olmadığına göre kanunun tümünü reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kanun Meclisimizce kabul edilmiştir.

Demin, Dahiliye Vekilinin teklifi üzerine öncelikle görüşülmesi kabul edilen jandarmalara ait bir kanun var :

1. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Âli Aksoy'un, 1706 sayılı Jandarma Kanununun 6459 sayılı Kanunla muaddel 12 nci maddesinin (b) fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (2/142) (S. Sayısı : 323)

BAŞKAN — Dahiliye Encümeni yerini alsın. (Dahiliye Vekili yok, sesleri)

Gelecek oturuma bırakılmıştır.

Şimdi efendim, kanunların görüşmesine baş-

ladığımız zaman gündemin 31 nci sırasında bulunan İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve arkadaşlarının bir kanun teklifi vardı, komisyon bu kanunun görüşülmesi esnasında burada olmadığı için görüşme geriye bırakılmıştı. Şimdi Riyasete verilen habere göre komisyon buradaymış. Komisyon burada mı efendim? (Yok, sesleri)

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Buradayım.

BAŞKAN — Hem teklif sahibisiniz ve hem de komisyonsunuz : Hem kadı ve hem de müşteki olur mu efendim?

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — İsterseniz bu ekseriyetle görüşmiyelim, ama olmasına da olur. Bunları zapta geçmesi için söylüyorum.

BAŞKAN — Şimdi ekseriyet de yok, deniyor.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Ben ekseriyet yok, demedim. Bu kanunun müzakeresi için bu ekseriyeti kâfi görmediğimi söyledim.

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Her kanun çıkıyor da bu kanuna gelince neden çıkmıyor?

BAŞKAN — İctüzüğe göre Riyasetin müşahedesi şarttır.

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Biraz evvel bu müşahede yok mu idi efendim?

BAŞKAN — Kalktılar, gittiler, efendim. Lütfen ayağa kalkın da bakın etrafımıza.

SUPHİ BAYKAM (İstanbul) — Biraz evvel aynı toplulukta, bu kanun kabul edildi. Üçüncü defadır ki, bu kanuna sıra gelince ekseriyeti arıyorsunuz.

BAŞKAN — Kâtip arkadaşlar da ekseriyet yok, diyorlar. Bu itibarla 26 . 10 . 1962 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,45

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Nevşehir Milletvekili Ramazan Demirsoy'un, rüzgâr erozyonu sonunda buğday mahsulü hasara uğrayan Nevşehir ve Kırşehir illerine bağlı köylere bir yardım yapılmasının düşünlüp düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı Mehmet İzmen'in yazılı cevabı (7/147)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Tarım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ederim.

Nevşehir Milletvekili
Ramazan Demirsoy

Bu sene Nevşehir ve Kırşehir vilâyetlerine bağlı bâzı köylerde rüzgâr erozyonu neticesi, bilhassa buğday mahsulü fazlaca hasara uğramıştır.

1. Adı geçen bu iki vilâyette erozyondan zarar gören köy adedi kaçtır. Mayıs ayında yağan yağmurlarla zararın kaçta kaçı telâfi edilmiştir. En son zarar tahmini nedir?

2. Geliri yalnız buğday mahsulünden ibaret bulunan bu fakir mıntıkanın köylülerine, banka kredilerinin artırılması, banka borçlarının tecili, tohumluk ve yemeklik buğday dağıtılması gibi tedbirler düşünülmemekte midir? Bu gibi yardımlar yapılacaksa, kış mevsiminden evvel yapılması dikkate alınacak mıdır?

T. C.

Tarım Bakanlığı 22. 10. 1962
Özel Kalem Müd.
Sayı : 3021/80216

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 31 . 8 . 1962 tarih ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/147 - 2589/12534 sayılı yazıları.

Rüzgâr erozyonundan mahsulü hasara uğrayan Nevşehir ve Kırşehir illerine bağlı köylere yardım yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Nevşehir Milletvekili Ramazan Demirsoy'un yazılı sorusuna verilen cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerini saygı ile arz ederim.

Tarım Bakanı
Mehmet İzmen

Nevşehir Milletvekili Sayın Ramazan Demirsoy'un yazılı sorusuna cevap:

Cevap 1. a) Kırşehir İlinde 23 . 3 . 1962 tarihinde vukua gelen rüzgâr erozyonu neticesinde 118 köyde 12 430 hektar arazinin % 50 nisbetinde;

b) Nevşehir İlinde aynı tarihte umumi hububat ekiliş sahasında % 30 nisbetinde;

Hasar olduğu, Nevşehir'de bir kısım yerlerde de kumla örtülmek suretiyle hasarın % 40 - 60 arasında değiştiği tesbit edilmiştir.

c) Bilâhara yağın faydalı yağmurlar sebebiyle erozyonun tesir nisbeti Kırşehir'de % 75 azalmış ve Nevşehir'de zarar % 50 düzelmiştir.

Cevap 2. Kuraklığın ve tabii âfetlerin meydana getirdiği hasar sebebiyle, il ihtiyaç Komisyonları kararlarına istinaden :

A) Kırşehir İline Malya Devlet Üretim Çiftliğinden 450, Bâlâ Devlet Üretim Çiftliğinden 350 Ton olmak üzere 800 ton buğday tohumluğu ve yine Malya Devlet Üretim Çiftliğinden 50 ton arpa tohumluğu;

B) Nevşehir İline Altınova Devlet Üretim Çiftliğinden 580, Ceylânpınar Devlet Üretim Çiftliğinden 520 ton olmak üzere 1 100 ton buğday tohumluğu ve Malya Devlet Üretim Çiftliğinden 200 ton arpa tohumluğu tahsis ve mahallerine sevk edilmiştir.

C) Bu tohumlukların dağıtımına devam olunmaktadır. Kırşehir İlinde 720 ton buğday, 13 ton arpa tohumluğu, dağıtılmıştır.

Nevşehir İlinde ise 825 ton buğday, 150 ton arpa tohumluğu dağıtılmıştır.

Ç) Ayrıca zarar gören çiftçilerin banka borçları tecil edilmiştir.

Arz ederim.

2. — Hatay Milletvekili Ahmet Sırrı Hocaoğlu'nun, Antakya'ya ikinci bir 500 lük otomatik telefon santralinin ne zaman kurulmasının düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi ve Ulaştırma Bakanı Rifat Ökten'in yazılı cevabı (7/169)

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Ulaştırma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurmanızı saygılarımla rica ederim:

Antakya'nın seneler önce 1 000 numaralı olarak yapılmış olan otomatik telefon tesisatı, 500 numaralık bir santralle çalışmaktadır.

Bugünkü ihtiyaç iki bin numaranın üstünde olduğu PTT İdaresine vâki müracaatlardan anlaşılmaktadır. İkinci bir 500 lük santralin ne zaman vaz'ı Bakanlığa düşünülmektedir.

Hatay Milletvekili
Ahmet Sırrı Hocaoğlu

T. C.

Ulaştırma Bakanlığı 15 . 10 . 1962

Başmüsavirliği

Dosya No. : BŞM. 11

Kayıt No. : 1789/8491

Özet : Hatay Milletvekili Ahmet Sırrı Hocaoğlu'nun Antakya telefon santrali hakkında yazılı sorusu cevabı.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 8 . 9 . 1962 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7 - 169/2827 - 14280 sayılı yazınız.

Hatay Milletvekili Sayın Ahmet Sırrı Hocaoğlu'nun Antakya şehir telefon santralinin tevsi hakkında, yukarıda gün ve sayısı kayıtlı yazınız ve eki 24 . 8 . 1962 günlü soru önergesi tetkik ve mütalâa olundu.

Halen, adı geçen mahalde 500 abonelik telefon santralinin faaliyet halinde bulunduğu, santralin tevsi zımında PTT İdaresinin bir firma ile Mart 1962 tarihinde yapmış olduğu 31 000 hatlık telefon mukavelesi hükümlerine göre Antakya'ya 500 hatlık ilâve telefon santralinin montajına 1 . 10 . 1964 tarihinde başlanacağı anlaşılmıştır.

Keyfiyeti bilgilerinize arz ederim.

Ulaştırma Bakanı
Rifat Öçten

3. — Çankırı Milletvekili Şaban Keskin'in, Devlet Demiryollarının son beş yıl içinde ne kadar zarar ettiğine ve bu zararların önlen-

mesi için ne gibi tedbirler alınması düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, ve Ulaştırma Bakanı Rifat Öçten'in yazılı cevabı (7/186)

16 . 9 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Ulaştırma Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygı ile arz ve rica ederim.

Çankırı Milletvekili
Şaban Keskin

1. DDY. zararı hakkında matbuatta çeşitli haberler çıkmaktadır. Son beş yıl içinde bu zararların miktarı ve sebepleri nelerdir? Bu zararların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmış ve ne gibi tedbirlerin alınması düşünülmektedir.

2. Müessesenin hizmetlilerine, permi, ilâç, kamp ve benzeri yardımlarının yıllık tutarı kaç liradır?

3. Ankara ve İstanbul'da telefon almak için kaç vatandaş veya müessese sıra beklemektedir? Bu ihtiyaçları karşılamak için alınan veya alınacak tedbirler nelerdir?

4. Telefon verilirken esas olan sıradan veya tercihli sıradan öne alınarak verilmiş telefon var mıdır? Varsa sebep ve zaruretlere nelerdir?

5. Aboneler tarafından anormal şekilde cereyan eden telefon devri mevzuunda bakanlığın bir görüş ve tedbiri var mıdır?

6. 1962 yılı içinde Ankara ve İstanbul'da hangi semtlere ne suretle telefon verilmiş ve verilebilecektir?

7. Telefona her hangi bir isim altında zam bahis konusu mudur?

T. C.

Münakalât Vekâleti 15.10.1962
Özel Kalem Müdürlüğü
Kayıt No. 1193-1

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7-186 dosya, 3052/15118 sayı ve 19 Eylül 1962 tarihli yazıları.

Sayın Çankırı Milletvekili Şaban Keskin tarafından verilen ve Devlet Demiryolları ile PTT Genel Müdürlüğüne ait 7 yazılı soru önergesinin cevabıdır.

1. Sual : DDY zararı hakkında matbuatta çeşitli haberler çıkmaktadır. Son 5 yıl içinde bu

zararların miktarı ve sebepleri nelerdir? Bu zararların önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmış ve ne gibi tedbirlerin alınması düşünülmektedir?

1. Cevap : Devlet Demiryollarının 1957 yılından 1961 yılına kadar kâr ve zarar durumu :

Senesi	Meblâğ	Kâr - Zarar
1957	4 255 300,34	Zarar
1958	21 872 620,66	Kâr
1959	54 948 573,64	Zarar
1960	156 991 187,95	Zarar
1961	221 696 345,82	Zarar

Yukarıda görüldüğü gibi son 5 sene içinde Demiryollarının zararı 4 milyondan 221 milyona kadar yükselmiş ve bu ara 1958 senesinde yuvanlık olarak 21 milyon liralık bir kâr temin edebilmiştir. 1958 senesinin kâr durumu o sene eşya ve yoleu tarifelerine yapılan zamlarla memleket konjonktürüne Demiryollarının ilk defa yaklaşabilmiş olmasından ileri gelmektedir. Ancak aynı sene içindeki 4 Ağustos kararları ve yeni sosyal mükellefiyetlerle memurlara yapılan zam bu tarife tedbirlerini bertaraf etmiş bulunmaktadır.

Genel olarak müessesenin malî durumuna müessir olan unsurlar :

- Sermaye durumu,
 - Finansman durumu,
 - Öz varlıklar (fizikî bünye, stoklar ve para durumu),
 - Konjonktürel etkiler,
 - Devletçe Demiryollarına yüklenen mükellefiyetler,
 - Karayolu rekabeti,
 - Fizikî bünyenin gayriiktisadi durumu ve ıslahî zaruretleri,
 - Personel durumu,
 - Maliyet altı taşımalar,
- olarak ifade edilebilir.

a) Sermaye durumu :

İtibari sermayesi 2,5 milyar lira olan Demiryollarının bu sermayeye mevdu kıymetlerin çoğu ömrünü çoktan doldurmuş bir kısım vasıta, tesis ve teçhizatı ile yıpranmalarına karşılık amortisman fonu olmayan 2 milyar 50 milyon liralık bir varlık olarak görülmekte, bundan başka bu sermaye için 69 milyon 400 bin lirası malzeme stokları olmak üzere, 197 700 000 liralık bir mütedavil kıymetle ayrıca bonolu borçlar,

çeşitli borçlar ve hat taksitleri olarak 338,6 milyon liralık bir borç devredilmiş bulunmakta idi. Görülüyor ki devredilen sermaye iktisadi bir varlık olmaktan ziyade hayatiyeti azalmış ve işletme sermayesinden yoksun bir mahiyette bulunmakta idi.

b) Finansman durumu :

Demiryollarının finansman imkânları memleketin umumi iktisadi durgunluğuna muvazi olarak gayet dar bir çerçevede içinde kalmıştır. Teşkilât Kanununun 20 nci maddesi gereğince sermayesinin (1/4) üne kadar muayyen şartlarla bono çıkarmak yetkisi varsa da bu da piyasanın temessül kabiliyetine bağlı bulunduğundan işliyememektedir. İç ve dış finansman imkânları hizmetin ihtiyaçlarının çok dununda kalmıştır.

c) Öz varlıklar :

Öz varlıklar yani istihsalde kullanılan vasıta ve tesislerle stoklar, banka ve kasa mevcutları ve alacaklar, bağlı değerler 2,25 milyar ve alacaklarımız 767 milyon olmak üzere 1961 yılı sonu itibariyle (3,017) milyar liradır. Varlıklara yapılan ilâveler ve eksilişin karşılanması ancak borçlanmalar suretiyle yapılabilmektedir.

e) Konjonktürel tesirler :

Memleket konjonktürünün temayülüne uygun olarak memur ve işçiler ücretleriyle diğer hakedişlere yapılan zamlar dolayısıyla, personel masrafları 1954 yılında 161 milyon lira iken 1961 yılında 484 milyona, diğer giderler 39 milyondan 200 milyona ve malzeme masrafları da 82 milyondan 240 milyona yükselmiştir. Netice itibariyle hamton kilometre maliyetleri 1954 yılında 1,95 kuruş iken 1960 yılında 5,57 kuruşa yükselmiş aynı şekilde 1954 yılında hamton kilometre geliri 2,06 kuruş iken 1960'da 4,28 kuruş olmuştur.

Görülüyor ki, konjonktür tahavvülâtı gelir ve gider birimleri arasında müessese aleyhine bir inkışaf kaydetmiştir.

d) Devletçe Demiryollarına yüklenen mükellefiyetler :

Demiryolları vergi mükellefiyeti olarak senede Kurumlar Vergisi, Bina ve Arazi Vergisi, Nakliye Vergisi gibi külfetler olarak 160 milyon lira civarında Devlete vergi ödemektedir. Bu vergilerin bâzılarından İktisadi Devlet Teşekküllerinin bir kısmı muaf tutulduğu gibi

kara nakil vasıtaları tamamen bu mükellefiyetler dışında çalışmaktadırlar. Ve demiryolları ile bu yönden haksız rekabet halinde bulunmaktadırlar.

e) Karayolu rekabeti:

1950 yılından beri tatbik edilen karayolu politikası demiryollarının aleyhine işlemiştir. Kara nakliyatını tarife ve nakil şartları bakımından bir nizam altına almak zarureti vardır.

f) Fiziki bünye :

Tamamen yıpranmış ve zamanında bakımı tam olarak temin edilememiş durumda olan fiziki bünyenin bugünün sürat, konfor ve emniyet anlayışına uygun hale getirilebilmesi hazırlanmış olan plânın tatbiki ile zaman içinde kabul olabilecektir.

g) Personel durumu :

Demiryolları personeli bilhassa son senelerde keyfiyet itibariyle zayıflamış, kemiyet itibariyle fazla bulunmaktadır. Ancak alınacak programlı tedbirle bir taraftan keyfiyeti hizmet kabiliyeti seviyesine yükseltirken personel miktarını normal seviyeye indirmek için çalışılmaktadır.

h) Maliyet altı taşımalar :

Demiryolları yukarıda arz edilen ağır şartlar dışında diğer müesseseler lehine yılda takriben 200 milyon lira civarında maliyet altı taşımalarından gelir noksanı içindedir.

Netice :

Demiryollarının 5 yıllık kâr ve zarar durumunu ve bugünkü halini umumi hatlarıyla ifade etmiş bulunuyoruz. Alınması düşünülen tedbirler aşağıda ifade edilmiştir.

1. Müessesenin borçlarından tebriye edilmesi veya uzun vâdeli faizsiz konsolidasyona gidilmesi.

2. Finansman imkânının artırılması. İşletme sermayesinin tesisi ve mütedavil sermayenin bunlara göre tezyidi.

3. Kalkınma ve modernizasyon programlarının Devletçe ele alınarak karşılanması.

4. Memleket genel nakliyat nizamının bir an evvel tesisi ve yıkıcı rekabetin önlenmesi.

5. Kanuni mükellefiyetlerden uzun bir süre muaf tutulması.

6. Maliyetaltı taşımaların Hazinece karşılanması.

Yukarıda arz edilen tedbirler üzerinde süratli çalışmalar yapılmakta, Devlet Plânlama çalışmalarında bu yönden alınmış kararların 1963 senesinde tatbikatına geçilecektir. Aynı zamanda İktisadi Devlet Teşekküllerinin umumi vechesini tanzim edecek ana kanunun alacağı vecheye mütenazır olarak mevzuat çalışmalarına da başlanmış bulunmaktadır.

2. Soru: Müessesenin hizmetlilerine, permi, ilaç, kamp ve benzeri yardımlarının yıllık tutarı kaç liradır?

2. Cevap: TCDD nin yukarıdaki soruda mevcut mevzular için senelik vasati masrafı 16 421 000 liradır. İlaç masraflarına ve kamp masraflarına personel muayyen nisbetler dâhilinde iştirak etmektedir.

3. Soru: Ankara ve İstanbul'da telefon almak için kaç vatandaş veya müessese sıra beklemektedir? Bu ihtiyaçları karşılamak için alınan veya alınacak tedbirler nelerdir?

3. Cevap: Telefon almak için halen Ankara'da 25 339, İstanbul'da ise 84 995 müracaat sahibi sıra beklemektedir.

Ankara santrallerine 14 000 hatlık, İstanbul santrallerine ise 22 200 hatlık birer ilâve yapılması kararlaştırılmış ve mukaveleye bağlanmıştır.

10 yıllık gelişme plânının tatbikata intikali halinde memleket ölçüsünde ve bu arada Ankara, İstanbul'un da telefon ihtiyacının tamamen karşılanabileceği hesaplanmıştır.

4. Soru: Telefon verilirken esas olan sıradan veya tercihli sıradan öne alınarak verilmiş telefon var mıdır? Varsa sebep ve zaruretleri nelerdir?

4. Cevap: Bakanlığın 1589 - 10937 sayılı ve 3.11.1960 tarihli emri ile tercih sırası âmme hizmeti zaruret ve icaplarına göre düzenlenmiştir. Bunun dışında fevkalâde zaruretlere ve icaplarla verilmesi lâzımgelen telefonlar yalnız şahsan Bakanın takdir ve tasarrufu ile verilebilmektedir.

5. Soru: Aboneler tarafından anormal şekilde cereyan eden telefon devri mevzuunda Bakanlığın bir görüş ve tedbiri var mıdır?

5. Cevap: Telefon devir muamelesi hukuki bakımdan intifa hakkına sahip bulunan müşterinin iradesine bağlıdır. Mamafih bu durumun düzenlenebilmesi ayrıca incelenmektedir.

Telefon taleplerinin normal olarak karşılandığı yerlerde esasen devirler de tabii seyrindedir.

6. Sual: 1962 yılı içinde Ankara ve İstanbul'da hangi semtlere ne suretle telefon verilmiş ve verilebilecektir?

6. Cevap: 1962 senesinde Ankara ve İstanbul santrallerine her hangi bir ilâve yapılmıyacaktır. Yukarda bildirilen Ankara santrallerine yapılacak 2 000 hatlık ilâve teçhizat 1963 senesi ilk 6 ayında, yine Ankara santraline yapılacak 12 000 hatlık ilâveden 1 000 hatlık teçhizat 1963 yılı son aylarında, bakiye 11 000

hatlık teçhizat 1964 senesinde; İstanbul santraline yapılacak 22 200 hatlık ilâve teçhizat ise, ilk teslimat 11 ay sonra başlamak üzere 25 ay zarfında bitirilecektir.

7. Sual: Telefona her hangi bir isim altında zam bahis konusu mudur?

7. Cevap: Tarife zamları konjonktüre, maliyet hesaplarına ve hizmetin zaruretlerine bağlı olarak tesbit edilir. Bugün için böyle bir şey mevzu bahis değildir.

Saygı ile arz ederim.

Ulaştırma Bakanı
Rifat Ökten

Dönem : 1
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 319

Askerî Yargıtay Kuruluş kanunu tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/142)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1692/659

22 . 2 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 2 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 141 nci maddesi karşısında Askerî Yargıtayın yeniden kurulması gerekmektedir. Maddenin son fıkrasına göre Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, yargılama usulleri ve özlük haklarına ilişkin olarak üyeler hakkındaki disiplin işlerinin özel bir veya birkaç kanun konusu olması bakımından yargılama usullerine ait hükümleri kısmen Askerî Yargılama Usulü Kanununun ve kısmen Askerî mahkemeler kuruluşuna ait kanun tasarılarında, üyelerin disiplin işleri ile özlük haklarının yine Askerî hâkimler kanunu tasarısında yer almaları konuları bakımından gerekmekte olduğundan Askerî Yargıtayın işleyişine aidolan işbu Askerî Yargıtay kuruluşu kanunu tasarısının Anayasanın 145 ve geçici 7 nci maddeleri göz önünde tutularak bağımsız ve diğer ismi geçen tasarılarından öncelikle kanunlaşması zorunlu bulunmuş ve bu bakımdan ilişik kanun tasarısı düzenlenmiştir.

Tasarının 1 nci maddesinde Askerî Yargıtayı meydana getiren daireler sayısı açıklanmıştır. NATO ve CENTO'ya bağlı bulunmamız silâhlı kuvvetlerimizi sayı bakımından artırdığı gibi Askerî Yargıtaya bağlı iş sayısını da artırmış ve bu yüzden şimdiki Askerî Yargıtayın iki dairesi yetersiz kalmış bulunmaktadır. Toplumsal bünyedeki değişiklikler ve kültür aşamasındaki yükselme kişilerin haklarını kollamak ve izleme yeteneğini ve kanun yollarına başvurma sayısını çoğaltmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile de Askerî Yargıtaya kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalarda ilk ve son derece mahkemesi olmak görevinin de verilmiş olması Askerî Yargıtaydaki iş sayısını daha da artıracaktır ki işte bu nedenler göz önüne alınarak tasarıda Askerî Yargıtay daire sayısı dörde çıkarılmıştır.

Tasarının ikinci ve üçüncü maddesinde Askerî Yargıtayda bulunması zorunlu makamlar ve bunların seçimi esasları; tasarının dördüncü maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına uygun olarak Askerî Yargıtay dairelerinin görev ve yetkileri; 5 ve 6 nci maddelerinde Başkanın ve II nci Başkanın görev ve yetkileri ve II nci Başkanın bulunamaması halinde idari işlerin yürütülmesi esasları açıklanmıştır.

Tasarının 7 nci maddesinde iç çalışma esaslarının Askerî Yargıtay Genel Kurulunca düzenleneceği; 8 nci maddesinde Genel Kurulun tanımı, işleyişi ve oyların verilmiş şekli tasarının 9, 10, 11 nci maddelerinde Askerî Yargıtay dairelerinin toplanması, Daireler Kurulu ve Daireler Kurulunun görev ve yetkileri tasarının 12, 13 ncü maddelerinde İnanları Birleştirme Kurulunun toplanma şekli görev ve yetkileri, 14 ncü maddesinde Askerî Yargıtay kararlarının etki alanı, 15 nci maddesinde kararların verilmişindeki oy sayısı: 16 ncı madde oyların toplanmış şekli gösterilmiş ve oyların toplanmasında esas olarak askerî kıdem göz önünde tutulmuştur.

Tasarının 17 nci maddesinde, idari işlerin yürütülmesi bakımından bir Genel Sekreterlik teşkilâtının kurulması gerekli olduğundan bu teşkilâtın ana hatları ile Daire Genel Kurul ve ayrıca Başsavcılık emrinde birer sekreterliğin kurulması ve teşkilâtın görev ve yürütülüş şekilleri ve hizmet kadrosu bakımından Genel Kurul tarafından düzenleneceği kabul edilmiş ve gösterilmiştir.

Tasarının geçici 1, 2, 3 ncü maddeleri zorunlu bulunan geçiş hükümlerini kapsamaktadır.

Tasarının 18 nci maddesinde yürürlükten kaldırılan maddeler 19, 20 nci maddelerinde kanunun yürürlüğe girmesi ve yürütülmesinde yetkili makamların kimler olduğu gösterilmek amacıyla bu tasarı düzenlenmiştir.

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. 1/142
Karar No. 12

16.4.1962

Yüksek Başkanlığa

Askerî Yargıtay kuruluş kanunu tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakleri ile komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

1. Bu çalışmalarda Hükümet temsilcileri Hükümet tasarısının olduğu gibi kabulü isteğinde ısrar etmişler ve komisyonun, önce bir Su Komisyona hazırlattığı değiştirmelere sonuna kadar katılmamışlardır. Komisyonumuz, üç üyeli bir Su Komisyon kurup Hükümet tasarısını geniş açılardan ve Yüksek Meclisin kabul ettiği Anayasa Mahkemesi ve Hâkimler Kurulu kanunlarını da emsal tutarak ve Yargıtay Kanunu ile kıyaslamalar yapılarak, ilişik sunulan değişik metni hazırlamış ve kabul etmiştir.

2. Hükümet temsilcilerinin muhalefet düşünceleri başlıca şu suretle özetlenebilir :

- Millet Meclisinde ve komisyonlarda daima Hükümet tasarısı esas tutulmalıdır.
- Hükümet tasarısı bir kuruluş kanunudur. (Askerî Yargıtayın işleyişi, yargılama usulleri ve üyelerin disiplin işleri) başka askerî kanunlarla tedvin olunacaktır.
- Hükümet tasarısının metin maddeleri, daha vazih bir bölüm halindedir.
- Askerî Yargıtay artık yalnız askerî hâkimlerle çalışacak ve hukuk tahsili görmemiş askerî üyeler bulundurmıyacaktır.

Bu sebeple Askerî Yargıtay bugünkü askerî üyelerini orduya iade edecek; yalnız askerî hâkimlerini muhafaza edilecek ve kadrosunun boş üyeliklerini yine şimdiki Genel Kurulunun seçeceği kimselerle tamamlayarak artık bu mevcudunu ölüm, emeklilik veya kesin bir mahkûmiyet gibi ayrılış sebepleri olmadıkça değiştirilmeyecektir.

d) Yedek üyelik lüzumsuzdur. Zaman zaman asıl üyelerin raportörlüğü Askerî Yargıtaya yetecektir.

e) Şimdilik Askerî Yargıtay iki daire halinde çalışacak; ileride işlerin artması halinde 4 daireye çıkarılacaktır. Ancak bu karar yine kendi Genel Kurulunca verilecektir.

f) Askerî Yargıtay Genel Kurulu sadece idari kararlara tahsis edilmiş ve askerî mahke-

melerin ceza dâvaları son mercii olarak Askerî Yargıtayda, Yargıtaydaki Ceza Genel Kurulu makamında, bir Daireler Kurulu kurulması amaca yetecektir.

g) Başkanların seçimi ve üyelerle başsavcının seçimi ve üyelerin nitelikleri üzerinde Anayasanın 141 nci maddesindeki şartların dışına taşmamak ve 2556 sayılı Hâkimler ve 1221 sayılı Yargıtay kanunlarına dayanmamak lâzımdır. İlerde tedvin edilecek Askerî Hâkimler Kanunu bu boşlukları giderecektir.

h) İkinci başkan Askerî Yargıtayda bir gelenektir, ve vazgeçilemez.

i) Üyelikten ayrılma hükümleri de ilerde çıkarılacak Askerî Hâkimler ve Usul kanunlarına konabilir.

1) Askerî Yargıtayda askerî hâkimler hakkında kendi üstlerinin sicil vermesi usulü, hâkimlerin teminat müessesesini bozacağından, lüzumsuzdur.

j) Bu kanuna bir temel kuruluş cetveli lüzumsuzdur. Zira Anayasanın 141 nci maddesinde böyle bir şart yoktur.

k) Askerî Yargıtayda Arşiv ve Dosya Müdürlüğü lüzumsuzdur. Genel Sekreterlik bunu da başarır.

l) Askerî Yargıtayda işleyiş şeklinin bir İçtüzükle gösterilmesi lüzumsuzdur. İşleyiş ve diğer konular ileriki kanunlarda bulunacaktır.

m) Askerî Yargıtayda müzakere ve karar ve oy verilirken askerî rütbe ve kıdem sırasına uyulmalıdır. Zira Yargıtay üyeleri askerî şahıslardır :

Hükümetin yukarda belirtilen gerekçesi şöylece özetlenebilir.

Askerî Yargıtay şimdiki askerî hâkimleriyle ve üye boşluğunu kendisi tamamlayarak ve yargılama usulleriyle üyelerin disiplin işlerini hiçbir tüzüğe veya yönetmeliğe veya müstakar bir kurala dahi bağlamaksızın ilelebet askerlik adliyemizin son muhafazakâr mercii sıfatını muhafaza edecektir.

Buna mukabil komisyonumuz, Su Komisyonunda hazırlanan ve komisyonda incelenerek değişikliklerle kabul edilen kendi tasarı metninde Hükümet tasarısının yukarda belirtilen gerekçesine karşı şu temel düşüncelere dayanmıştır :

a) Komisyon kendini Hükümet tasarısını müzakereye esas tutmakla mükellef bulunduran bir içtüzük hükmü bulunmadığına inanmaktadır.

b) Anayasanın 141 nci maddesinin son fıkrası ve 138 nci maddeleri hükümleri yanyana incelense 141 nci maddenin munhasıran Askerî Yargıtayın (kuruluş, işleyiş, yargılama usulleri ve üyelerin disiplin işleri) hükümlerini içine alan bir Askerî Yargıtay Kanununun hazırlanması zarureti meydana çıkar ve 138 nci madde hükmü de ayrıca askerî mahkemeler hakkında başka kanunlar tedvini lüzumuna ait âmir hükümler mevkiindedirler.

Bu sebeple tasarının başlığının (kuruluş) kelimesi çıkarılarak tasarı Anayasanın 141 nci maddesinin son fıkrasına uygun bir kanun hüviyetine konmalıdır.

Kaldı ki, Anayasanın geçici 8 nci maddesine göre Askerî Yargıtay Kanunu 6 aylık müstaceliyet şartına bağlı olmamasından ötürü, Hükümetin Yüksek Meclise ilk önce Askerî Hâkimler, Askerî Mahkemeler, Askerî Disiplin Mahkemeleri, Askerî Mahkeme ve Ceza Usulleri ve Askerî Ceza Kanunlarını getirmesi ve ancak bunlardan sonra Askerî Yargıtay Kanununu sunması gerekirdi. Askerî Yargıtay tasarısının, yukarda belirtilen askerî adli kanunlar henüz mevcut bulunmadan tedvin edilmek istenmesi, metinde görülen pek çok boşlukların, Hükümetçe ileride çıkarılacak kanunlara atıfla tefsir edilmesi gibi kanun tekniği ve Yüksek Meclis gelenekleri bakımından kabule şayan görülmiyen bir gerekçenin ileri sürülmesine sebep olmuştur.

c) Komisyonumuz yalnız askerî bir ihtisas toplumu olduğundan kıymetli hukuki ve adli ihtisasiyle Adalet Komisyonunun da bu tasarının metnini en mükemmel şekline ileticeğine inanmaktayız.

ç) Askerî Yargıtayda artık askerî âza bulundurulmaması doğrudur. Ancak ilk yeni genel kurulun yine şimdiki askerî hâkimlerinden kurulması fikrinde, muhafazakâr ve revizyona karşı bir zihniyet, âdeta mürakabeden âzade olmak temayülü hissedilmiştir.

d) Komisyonumuz Askerî Yargıtayda raportörlerin, emsal yüksek mahkemeler gibi vücudunun lüzumlu ve faydalı olduğuna inanmakla beraber, Hükümetin bunu arzu etmemesi üzerine, Hükümete katılmıştır. Ancak, mahdut sayıdaki Askerî Yargıtay üyelerinin yüzlerce dâva dosyasının kısa zamanda emniyetle sonuçlandırılmasının insan üstü bir çalışma istiyeyeceği ve belki de işleri gektireceği kanısındayız.

e) Askerî Yargıtayın şimdilik iki daire ile çalışması ve ileride kalan iki dairesini kendi kararıyla kurması uygun görülmüştür.

g) Askerî Yargıtayın askerî hâkimlerinin, Anayasanın 141 nei maddesi dışında başka niteliklere bağlanmaması hususunda Hükümetin ısrarını Komisyonumuz, muhterem Adalet Komisyonunun takdirlerine bırakarak, kabul eylemiştir.

f) Askerî Yargıtay Genel Kuruluna adli ve hukuki işlerde asli bir görev verilmemiştir. Bu nokta, emsal yüksek mahkemelere kıyasla dikkate değer bir farktır. Askerî Yargıtayın (Daireler Kurulu) adı altında ve nisbeten mahdut üyelerle, nevema Yargıtayın (Ceza Daireleri Genel Kurulu) mesabesinde bir kurulla esas ceza ve dâva işlerini son merci olarak tetkik etmesi esasına giden Hükümet tasarısı, Hükümetin geleneksel bir işleyiş tarzı olarak ileri sürmesi sebebiyle, Komisyonca kabul edilmiştir.

h) Metinde bâzı maddelerin Komisyonumuzca birleştirilerek tek madde haline sokulması, amaçlı derli toplu açıklamayı sağlamak içindir.

i) Asgari Yargıtay Kanununa bir temel ilk kuruluş cetveli eklenmesi, Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu kanunlarında olduğu gibi, bu yüksek askerî mahkememizin kadrosunda ve kuruluşunda Hükümet tasarruflarıyla sık sık değişiklik yapılamamasını sağlamak içindir.

1) İşe ilk başlarken Başkanların, Başsavcının ve üyelerin andiçmesi, Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Hâkimler Kurulu kanunlarına imtisalen Yüksek Meclisin kurduğu geleneğe uymak ve bir de mânevi mehabet ve ulvilik havasını yaşatmak içindir.

j) Arşiv ve Dosya Müdürlüğü, şerefli ömrü Devletimizle birlikte yüz yıllarca devam edecek ve hukuki belgelerini tarihin derin sinesine sağlamca devrecek bir Askerî Yargıtayımızın köhne arşiv ve dosya usulü yerine kabul etmesi gereken ve modern kurallara dayanan ve uzmanlar elinde işliyecek olan bir ana ve hayatî organ olacaktır.

k) Üyelikten ayrılma hususunda tasarının noksanı adli ve askerî kanunlardaki umumi hükümlere dayanılarak kısaca giderilmiştir.

l) Askerî Yargıtayın işleyişi, yargılama usulleri ve üyelerinin disiplin işleri hakkında tasarının noksan hükümleri, Anayasanın 141 nei maddesi hükümlerine uyularak, en önemli hükümler tasarıya komisyonumuzca eklemek ve kalan hükümler Askerî Yargıtayın kendi Genel Kurulunda hazırlayıp Resmî Gazete ile yayınlanacak bir içtüzükte tedvin olunmak suretiyle tamamlanmak zarureti görülmüştür.

m) Müzakere, karar ve oyların toplanmasında askerî rütbe ve kıdem sırasının temel tutulması, her ne kadar Anayasanın 141 nei maddesindeki seçim şartlarında yok ise de komisyonumuz bu askerî geleneğin bozulmamasında Hükümete katılmıştır.

Yukardaki gerekçeye dayanan komisyonumuz :

a) Başlıktaki (kuruluş) kelimesini kaldırmış,

b) Hükümetin birinci ve 17 nei maddelerini bir madde halinde (Arşiv ve Dosya Müdürlüğünü ve 1 sayılı çizerge) hükümlerini ekliyerek 1 nei madde halinde hazırlamıştır.

c) Hükümet tasarısının 2 nei ve 3 neü maddeleri komisyonumuzca 2 nei madde olarak kabul edilmiş ve başkanların 4 yıl için seçilmesi kaydı, Anayasada bir müddet bulunmadığından ve askerî terfilerde üç senelik müddet daima kanuni bir esas olduğundan üç yıl olarak değiştirilmiştir. Ayrıca Arşiv ve Dosya Müdürlüğüne ve yardımcılarına uzmanların seçilmesi hükmü de bu maddeye konmuştur.

ç) Hükümet tasarısının göstermediği (üyelğin kalkması) hükümleri 3 neü madde olarak tasarıya eklenmiştir.

d) And içme için tasarıya yeni yemin metni ile birlikte 4 neü madde eklenmiştir.

e) Hükümet tasarısının 4 nci ve 9 ncu maddeleri, aynı konuya ilgili bulduklarından, komisyonca 5 nci madde olarak toplanmıştır.

f) Hükümet tasarısının 5 nci maddesi ve 6 nci maddesi aynı başlıklarla ve aynı metinle ve bâzı harf ve rakam değişikliği ile 6 nci madde olarak hazırlanmıştır.

g) Hükümet tasarısının 7 nci maddesi yerine (İçtüzük) başlığı ile 8 nci madde hazırlanmıştır.

h) Hükümet tasarısının 8 nci maddesi yerine aynı başlıkla ve Genel Kurulun görevlerini gösteren ikinci bir fıkra eklenerek 9 ncu madde hazırlanmıştır.

i) Hükümet tasarısının 10 ncu maddesi ve 11 nci maddesi, bir fıkra ilâvesiyle gizlilik ve mürafaaların açıklığı da eklenerek 10 ncu madde halinde hazırlanmıştır.

ı) Hükümet tasarısının 12 nci ve 13 ncu maddeleri aynı metinlerle 11 nci madde olarak hazırlanmıştır.

j) Hükümet tasarısında bulunmayan (Askerî Yargıtayın çalışma esasları) başlığı altında genel mahiyette bir yeni 12 nci madde hazırlanmıştır.

k) Hükümet tasarısının 15 ve 16 nci maddeleri toplanarak 13 ncu madde halinde hazırlanmıştır.

l) Hükümet tasarısının 14 ncu maddesi yine ve aynen 14 ncu madde olarak bırakılmıştır.

m) Ana metin hükümleri yukardaki 14 maddede toplandıktan sonra :

I - Hükümet tasarısının geçici 1 nci maddesi aynı başlıkla ve ayrı iki fıkra halinde ve daha vâzih şekilde,

II - Geçici 2 nci maddesi, halen Silâhlı Kuvvetlerde ve başka yerlerde görevli eski askerî hâkimlerin de müktesep haklarının korunması ve ilk Genel Kurulun daha fazla üye ile ilk seçimleri daha isabetli yapması düşüncesiyle değişik şekilde,

III - Hükümetin geçici 3 ncu maddesi aynen ve yine Hükümet tasarısının 18 nci maddesi 15 nci ve Hükümetin 19 ncu maddesi 16 nci ve Hükümetin 20 nci maddesi komisyonumuzun 17 nci maddesi olarak hazırlanmış ve metin böylece pek az farkla veya Hükümet tasarısının aynı olan ibarelerle hazırlanarak tamamlanmıştır.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millî Savunma Komisyonu	Bu tasarı için Sözcü	Sözcü	Kâtip
Başkanı	Niğde	Ordu	Balıkesir
İzmir	<i>Asım Eren</i>	Muhafifim, söz hakkım mahfuzdur.	<i>Süreyya Koç</i>
<i>Mehmet Ali Aytas</i>		<i>Ferda Güley</i>	
Amasya	Ankara	Erzurum	Giresun
<i>İsmail Sarıgöz</i>	<i>Hüseyin Ataman</i>	<i>Şerafettin Konuray</i>	<i>M. Kemal Çilesiz</i>
İçel	İçel	İstanbul	Kars
<i>Mehmet Ali Arslan</i>	<i>Yahya Dermancı</i>	<i>M. Rıza Bertan</i>	<i>Sırrı Öktem</i>
	Kocaeli	Muş	
	<i>Hâldan Kısayol</i>	Müstenkifim	
		<i>Sami Öztürk</i>	

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/142
Karar No. 32

13 . 10 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

16 . 4 . 1962 tarihinde komisyonumuza havale edilen Askerî Yargıtay Kuruluş Kanunu tasarısı ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu :

Anayasanın Askerî Yargıtaya taallük eden 138 nci maddesi; askerî yargının, askerî mahkemelerle disiplin mahkemeleri tarafından yürütüleceğini ifade ile çoğunluğunu hâkimlik niteliğini haiz üyelerin teşkil edeceği askerî mahkemelerin, savaş, sıkı yönetim ve barış hallerindeki görevlerini irae eylemiş ve son bendi ile de askerî yargı organlarının kuruluşu, işleyişi ve askerî hâkimlerin özlük işlerini mahkemelerin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre özel kanunla düzenleneceği hükmünü vaz'etmiştir. Askerî Yargıtayın yeniden kurulmasını derpiş eden 141 nci maddesi ise; 1, 2 ve 3 ncü bentleri ile Askerî Yargıtayın görev ve seçimine dair umumi prensipleri koyduktan sonra 4 ncü bendi ile Askerî Yargıtayın kuruluşu, işleyişi yargılama usulleriyle üyeler hakkında disiplin işlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceğini işaret etmiştir.

Yukarda zikrolunan 138 ve 141 nci maddeler münderecatından da anlaşılacağı üzere; askerî mahkeme üyelerinin hâkimlik niteliğine sahibolmaları prensibini kabul eden Anayasamız, Askerî Yargıtay ve askerî mahkemelerin kuruluş, işleyiş ve yargılama usulleriyle askerî hâkimlerin özlük ve disiplin işlerine mütaallik esasların bir veya birkaç kanunla, ezcümle, Askerî yargılama usulü, Askerî mahkemelerin kuruluşu ve askerî hâkimler kanunu ile yeniden tanzim ve tedvin edileceğini âmir bulunmaktadır. Tasarının gerekçesinde de ifade olunduğu gibi burada bahis konusu olan husus, müesseselerin süratle kurulması ve fonksiyonlarını ifade eder şekle sokulmasıdır. Kaldı ki, Anayasanın geçici 7 nci maddesi gereğince Askerî Yargıtayın kuruluşundan sonra derakap askerî mahkemelerin teşkili ele alınacak ve süratle Meclise sevki sağlanacaktır. Bu itibarla esasa ve usule ait kanunların bir arada veya ayrı ayrı hazırlanması haizi ehemmiyet olmadığı gibi esasa da müesser değildir. Asıl olan kuruluş kanunlarının zamanında hazırlanıp Büyük Millet Meclisine sevk edilmesidir.

Tasarı, Anayasanın 141 nci maddesine tevfikân teşkili muktazi bir müessesenin kuruluş kanunu mahiyetindedir. Mer'î 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununun 39 ve mütaakıp maddeleri ve 78 sayılı Kanun hükümleri mucibince faaliyette bulunan Askerî Temyiz Mahkemesi yeni hüviyeti ile kurulmakta ve diğer yüksek mahkemelerin çalışmalarına mütenazır olarak fonksiyonunu ifa edebilmek imkânlarına kavuşmaktadır. Anayasanın 138 nci maddesinde derpiş olunan esaslar dairesinde, 1631 sayılı Kanuna ithal edilmiş bulunan askerî mahkemelerin teşkiline ve askerî hâkimlerin nitelikleri ve özlük işlerine dair hükümlerin binnetice askerî muhakeme usulünün yeniden tedvinindeki zaruret ise izahtan vârestedir.

Genel Yargıtaya ait 2020, 5859, 6275 ve 7264 sayılı kanunlarla muaddel 1221 sayılı bir Teşkilât Kanunu bulunmasına rağmen bugüne kadar Askerî Yargıtayın teşkiline ait hükümlerin 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununda yer alması hukuk tekniği bakımından kabili münakaşa olmakla beraber, askerî hâkimlerin nitelikleri hakkında 2556 sayılı Hâkimler Kanununa atf yapan mezkûr kanunun 51 nci ve adli âzanın hukukuna taallük eden 44 ncü maddelerinde münderic hallerin mevzuu ve mahiyetleri bakımından yarı kanunlarla tedvini lâzım gelip gelmediği hususları teemmüle şayandır. Anayasamız hâkimlerin nitelikleri bakımından askeri ve adli kazada

terfik yapmamıştır. Bu itibarla yeniden tedvin ve tanzim edilecek olan Genel Hâkimler Kanunu ile Askerî Hâkimler Kanununun yek diğerine mütenazır hükümleri ihtiva etmesi zaruridir. Ayrıca Askerî Yargıtayında umumi yargıtay gibi bir muhakeme usulüne tabi olacağı aşikârdır. Ancak yukarıda arz olunan hallerde çıkacak kanunların askerlik hizmetinin gereklerine göre düzenleneceği keyfiyetinin 138 nci maddede yer alması ve askerî mahkemelerde üyelerin çoğunluğunun hâkimlik niteliğine sahip olacağının kabulü ve nihayet Askerî Yargıtay üyelerinin seçim tarzını gösterdiği hususiyet ayrı teşkilât yargılama ve Hâkimler Kanununun tedvinini zaruri kılmaktadır. Genel Yargıtay ile Askerî Yargıtayın belirli mevzularda içtihat birliğine varabilmelerini temini için mevzuata hükümler konması lâzımgelip gelmiyeceği hususunda ayrıca münaaka ve teemmüle şayandır. Filhakika ceza hukuku sahasında; Türk Ceza Kanunu ile Askerî Ceza Kanunu ve hususi kanunların birçok maddeleri askerî ve adli kazada tatbik edilmekte ve yüksek temyiz mercilerinin daire, genel kurul ve inaçları birleştirme kurullarında içtihat yaratılmasına yol açabilmektedir. Her iki yüksek mahkemenin hukuk sahasında müstakil görüş ve hüviyetleri olacağı ve bunların doktrin sahasında akisler bırakarak hukuk ilminin ışığı altında kıymetlendirileceği aşikârdır. Bu arada kendi bünyelerinde, teşkilât kanunlarına konacak hükümlerle içtihat birliğinin temini cihetine gidilmesindeki umumi faydaya da işaret etmek yerinde olur.

Yukarıda arz edilen sebeplerle Komisyonumuz tasarımı bâzı maddelerini değıştirmek suretiyle kabul etmiştir.

MADDELER

Başlık: Başlığın daha çok 1221 sayılı Kanunda olduğu gibi teşkilât hükümlerini ihtiva etmesi itibarıyla ve kanun tekniğine de uygunluğunu temin maksadiyle, «Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkında kanun tasarısı» şeklinde tadili cihetine gidilmiştir.

Madde 1. — Tasarının 1 nci maddesinin muhtevası aynen kabul edilmekle beraber, «Askerî Yargıtay, bir Askerî Yargıtay Başkanı, bir İkinci Başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar başsavcı yardımcısıyla dört daireden ibarettir. (ikinci fıkra) her dairede bir başkan 7 üye bulunur. (üçüncü fıkra) Askerî Yargıtay teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığa kuruluş ve kadrolarında gösterilir.» şeklinde yeniden tedvin edilmesinde fayda mülâhaza olunmuştur.

Madde 2. — Anayasanın 141 nci maddesinin 3 ncü bendine uygun olarak sevk edilen bu madde; Askerî Yargıtay Başkanları (Birinci ve İkinci başkan) ve daire başkanlarının genel kurulca seçilme tarz ve müddetine taallûku itibarıyla tasarıdaki şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — 21.1.1952 tarih ve 5859 tarihli Kanunla muaddel 1221 sayılı Temyiz Mahkemesi teşkilâtına dair Kanunun 5 nci maddesine mütenazır olarak getirilen bu madde başkanın idari ve adli işlerdeki vazife ve salâhiyetlerini irae eylemektedir. Tasarıdaki metin aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Tasarının 6 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 7, 8, 9. — Tasarının 7, 8 ve 9 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 10. — Askerî mahkemelerden verilen ısrar kararlariyle dairelerden çıkan kararlara karşı başsavcılık tarafından yapılan itirazları incelemek ve ilk derece mahkemesi olarak yargıtay dairelerince verilen kararları temyizen tetkik etmek salâhiyetini haiz bulunan daireler kurulunun

ikinci başkanın başkanlığında 9 üyeden terekübetmesi komisyonumuzca kifayetsiz olarak müta-lâa edilmiştir. Askerî Yargıtayda inanları birleştirme kurulundan sonra en geniş salâhiyeti haiz bulunan daireler kurulunun adedinin fazlalastırılmasında verilecek kararların isabeti bakımından fayda büyüktür. Bu sebeple ikinci başkanın başkanlığında 16 üyeden kurulması uygun görülmüş-tür. 16 üyenin 4 daire başkanından sonra geriye kalan 12 üyesinin başkan tarafından seçilmesin-de, dairelere müsavat üzere tevzi usulünün takibedileceği hususu izâhtan vârestedir. Bu sebepler-le madde, «Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın başkanlığında 16 üyeden kurulur...» şeklinde tâdil edilerek kabul edilmiştir.

Madde 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 12. — İnanları birleştirme kurulunun teşkiline ve başsavcı veya yardımcısının toplan-tıya iştirakine ve oya katılmasına mütedair olan bu maddeye başsavcı yardımcısı da ilâve edilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir. Başsavcının veya yardımcısının oya katılmasına dair olan hü-küm 1221 sayılı Kanunun 6082 sayılı Kanunla muaddel 8 nci maddesinin son bendinde yazılı, «Ceza işlerini taallük eden içtihatların birleştirilmesi müzakere ve kararlarında C. Başmüddei-umumisi hazır bulunur. Ve reye katılır.» şeklindeki hükmüne mütenazır olarak getirilmiş olup mevzuun içtihad birleştirilmesine aidiyeti sebebiyle savcının oya iştirakinde fayda mülâhaza edil-miştir.

Madde 13. — İnanları Birleştirme Kurulunun görevlerine taallük eden tasarının 13'ncü mad-desi (A) bendi ile dairelerden birinin, (B) bendi ile de Daireler Kurulunun kendi veya diğer dai-re veya Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulu karşısında mutezat kararlar çıkması halinde inanları birleştirme kurulunun inceleme şekil ve usulünden bahsetmektedir. Maddenin (A) ve (B) fıkralarında Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulu ve inanlarının bahis konusu edil-mesindeki sebep ve saikin; Türk Ceza Kanununun ve sair kanunların bir kısım hükümlerini de uygulama durumunda olan askerî mahkemelerce ittihaz edilecek kararların Yargıtay karar ve inanlarına uygunluğunu sağlamak maksadını mâtuf bulunduğu aşikârdır. Bu husus komisyona iş-tirak eden Adalet ve Millî Savunma temsilcilerinin açıklamalarıyla teyit olunmuştur.

Madde 14. — Tasarının 14 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 15. — Tasarının 15 nci maddesi; başlık «kararların verilisinde oy yeterliği» şeklinde değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 16, 17. — Tasarının 16, 17 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 18. — Bu madde tasarıda mevcut değildir. Adli kazada hâkimler için kabul edilen adli tadilin barışta Askerî Yargıtayda da aynen uygulanması kabul edilmiş ve böylece madde: Başlık «adli tatil» madde metni «barışta umumi adli tatil Askerî Yargıtayda da aynen uygulanır.» şek-linde tedvin olunmuştur.

Geçici madde 1. — Komisyonumuz tasarının geçici 1 nci maddesinde munderiç diğer iki dai-renin Askerî Yargıtay Genel Kurulunun vereceği gereklilik kararı üzerine Bakanlar Kurulu kara-rı ile kurulması fikrini yerinde ve isabetli görmemiştir. Teşkilât kanunlarında müesseseler kesin ibarelerle kurulur. Şarta muallâk ve bilinmeyen zamana talik edilen ve icra organının takdir yetkisine bırakılan bir kuruluşun yargının icra organları karşısındaki müstakil hüviyeti ile ka-bili telif görülmemiştir. Bu sebeple madde «Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birinci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki daire bu kanunun yürürlüğe gir-diği tarihten itibaren iki yıl içinde kurulur. Ancak 4 dairenin kurulması tamamlanuncaya kadar 10 ncu maddedeki daireler kurulu ikinci başkanın başkanlığında 9 üyeden teşekkül eder» şek-linde tedvin olunmuştur.

Geçici madde 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi; zuhulen yazıldığı anlaşılan «asli üyeler»

tâbiri «adli üyeler» şeklinde değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Geçici madde 3. — Tasarının geçici üçüncü maddesi daha vazih bir şekle sokulmak maksadıyla tekrar tanzim edilerek «Askerî Yargıtayda; bu kanunla kurulan veya kurulacak olan daireler için, noksan olan başkanlarla üyeler ve başsavcının seçiminde; seçim tarihinde var olan ikinci başkan, adli üyeler ve başsavcı ile geçici ikinci maddede üyelik hakları saklı tutulan diğer adli üyeler, Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur. Ancak başkanlar ve başsavcının seçimi, iki daire üyelerinin seçimi tamamlandıktan sonra onların da katılmasıyla yapılır» şeklinde tedvin edilmiştir.

Madde 19. — Tasarının 18 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 20. — Tasarının 19 ncu maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Madde 21. — Tasarının 20 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi kararını da muhtevi bulunarak Genel Kurulun tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı
İstanbul
I. H. Tekinel

İçel
M. Arıkan

Sözcü
Denizli
H. Oral

İçel
C. Kılıç

Çanakkale
B. Arat

Mardin
E. K. Aybar

Erzurum
N. Diler

Mardin
T. Oğuz
İmzada bulunamadı.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî Yargıtay Kuruluş kanunu tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay dört daireden kuruludur. Her dairede bir Başkan ve yedi üye bulunur. Daire başkanlarından başka bir başkan, bir II nci başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı Yardımcısı vardır.

Askerî Yargıtay Teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığınca kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Başkanların seçimi

MADDE 2. — Askerî Yargıtay Başkanları ve Daire Başkanları Genel Kurulunca kendi üyeleri arasında gizli oyla ve dört yıl için üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ilk iki seçimde bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde salt çoğunlukla seçilirler.

Üyeler ile Başsavcının seçimi

MADDE 3. — Askerî Yargıtay üyeleri ile Başsavcısı, Hâkimlik niteliğine sahip 40 yaşını bitirmiş ve en az 10 yıl Askerî Hâkimlik veya Askerî Savcılık yapmış kimseler arasından, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile boş yerin üç misli olarak gösterdiği adaylar arasında Cumhurbaşkanınca seçilir.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yargıtay kanunu tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay dört daireden kurulur. Her dairede bir Daire Başkanı ile yedi üye bulunur. Askerî Yargıtayın bir Başkanı, bir İkinci Başkanı, bir Başsavcısı ve Başkanlığa bağlı bir Genel Sekreteri vardır. Askerî Yargıtayda ayrıca, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı yardımcısı, Daireler Kurulunda ve her Dairede ve Başsavcılıkta, Genel Sekreterliğe bağlı birer Sekreterlik ile Başkanlığa bağlı bir Askerî Yargıtay Arşiv ve Dosya Müdürlüğü bulunur.

Askerî Yargıtay hizmet ve fiilî kadrolarına temel ilk kuruluşu ek (1) sayılı çizelgede gösterilmiştir. Askerî Yargıtay Genel Kurulunun karar ve teklifi ile Millî Savunma Bakanlığınca, kadrolarda her yıl gerekecek değişiklikleri yapabilir. Temel kuruluş bozulamaz.

Seçimler ve atanmalar

MADDE 2. — Askerî Yargıtay üyeleri ile Başsavcısı kırk yaşını bitirmiş ve en az on yıl askerî hâkimlik veya askerî savcılık etmiş askerî hâkimlerden, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğu ile, boş yerin üç katı olarak gösterdiği adaylar arasından, Cumhurbaşkanınca seçilirler. Cumhurbaşkanınca çıkarılacak tâyin kararnameşi Başbakan ve Millî Savunma Bakanınca imzalanır.

Askerî Yargıtay Başkanları ve Daire Başkanları Askerî Yargıtay Genel Kurulunca, kendi üyeleri arasından, gizli oyla, üç yıl için, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile ve ilk iki oylamada çoğunluk sağlanamazsa, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilirler. Askerî Yargıtayın Başsavcı Başyardımcısı ve Baş-

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkında kanun tasarısı

Kuruluş

MADDE 1. — Askerî Yargıtay, bir Askerî Yargıtay Başkanı, bir İkinci Başkan, bir Başsavcı, bir Başsavcı Başyardımcısı ve yeteri kadar Başsavcı yardımcılığıyla dört daireden ibarettir. Her dairede bir Başkan yedi üye bulunur. Askerî Yargıtay teşkilâtı Millî Savunma Bakanlığı kuruluş ve kadrolarında gösterilir.

Başkanların seçimi

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Üyeler ile Başsavcının seçimi

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Millî Savunma Ko.

Askerî Yargıtay dairelerinin görevi

MADDE 4. — Askerî Yargıtay daireleri, Askerî mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin inceleme merciidir, ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalara ilk derece mahkemesi olarak bakar.

Üyeliğin kalkması

MADDE 3. — Askerî Yargıtay üyeliği; Askerî Hâkimler Kanununa göre askerî hâkimlik meslekinden çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı kesin hüküm giyme halinde, kendiliğinden düşer.

Andiçme

MADDE 4. — Askerî Yargıtay Başkanları, üyeleri, Başsavcısı, görevlerine başlamadan önce; Askerî Yargıtay Başkanının davet edeceği; Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Yasa-me Meclisi Başkanları, Adalet Bakanı, Millî Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı, Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başkanı, Başkanunsözcüsü, Sayıştay Başkanı, Üniversiteler Rektörleri (Ankara'daki) Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri Dekanları, Askerî Tıp Akademisi ve Harb Okulu Komutanları (Ankara'daki) Genelkurmay Adli Müşaviri, Millî Savunma Bakanlığı Adalet Başkanı ve Hukuk Müşaviri, Kuvvetler Başhâkimleri; huzurunda bütün Askerî Yargıtay görevlilerinin katılacağı toplum önünde, aşağıda yazılı andı teker teker içerler.

«Dürüst bir hâkim olarak; her zaman Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını koruyacağıma, Askerî Yargıtaydaki Askerî Adli görevimi, herkese karşı vicdani kanaatla ifa edeceğime ve her şeye rağmen, hak ve adalete uygun olarak hüküm ve karar vereceğime, namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim.»

Andiçen askerî adli subaylar ve bu toplantıda hazır bulunanlar, kendi özel resmî kisvelerini giyerek katılırlar.

Askerî Yargıtay dairelerinin görevleri

MADDE 5. — Askerî Yargıtay Daireleri, Askerî Mahkemelerce verilen hüküm ve kararların inceleme merciidir. Ayrıca, kanunla gösterilen askerî işlere ait belli dâvalara, ilk de-

Askerî Yargıtay dairelerinin görevi

MADDE 4. — Tasarının 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Millî Savunma Ko.

Başkanın görev ve yetkisi

MADDE 5. — Askerî Yargıtayda bütün idari işlerin yürütülmesi, üyelerin dairelere ayrılması, gereği halinde bir daireden diğer daireye geçici olarak verilmesi, adli işlerin dairelere dağıtılması ve İnanları Birleştirme Kuruluna ve Genel Kurula Başkanlık görevi Başkana aittir.

II nci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — İnanları Birleştirme Kurulu ile Genel Kurula başkanlık hususu dışında kalan işlerden başkanın vereceği işleri yürütmek, Daireler Kuruluna başkanlık etmek ve Başkanın bulunmadığı hallerde ona vekâlet etmek II nci Başkana aittir. II nci Başkanın da bulunmadığı hallerde bütün işler en kıdemli Daire Başkanı tarafından yürütülür.

İç çalışma esasları

MADDE 7. — Askerî Yargıtay iç çalışma esasları Genel Kurulca düzenlenir.

Genel Kurul

MADDE 8. — Askerî Yargıtay Genel Kurulu, Askerî Yargıtay Başkanları ile üyelerinin tamamından kurulur. Genel Kurul üye tam sayısının beşte dördü ile toplanır. Ve kararlarını toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile verir.

reco mahkemesi olarak bakar. Askerî Yargıtay Dairelerinden her biri, bir başkan ve 4 üye ile toplanarak hüküm ve karar verirler. Daire Başkanlarının bulunmadığı hallerde, o dairede bulunan en kıdemli üye Daire Başkanlığı görevini yapar.

Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — Askerî Yargıtayda bütün idari işlerin yürütülmesi, üyelerin dairelere veya raportör üyeliklere veya daireler kuruluna dağıtımı ve ayırımı, gereği halinde geçici veya temelli üye aktarması, daireler arasında geçici olarak konu ve görev aktarması ve yeni konu ve görevler verme ve inananları (İçtihatları) Birleştirme Kuruluna ve Askerî Yargıtay Genel Kuruluna, Başkanlık görevleri, Başkana aittir.

İkinci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 7. — İnanları (İçtihatları) Birleştirme Kurulu ile, Askerî Yargıtay Genel Kuruluna başkanlık görevi dışında kalan işlerden, Başkanın vereceği işleri Askerî Yargıtay İçtüzüğünde belirtilen göreviyle birlikte yürütme, Daireler Kuruluna başkanlık etmek ve başkanın bulunmadığı hallerde ona vekillik etmek İkinci Başkana aittir. İkinci Başkanın da bulunmadığı hallerde, bütün işler, en kıdemli daire başkanı tarafından yürütülür.

İçtüzük

MADDE 8. — Askerî Yargıtay iç çalışma esasları, Genel Kurulca yapılacak bir içtüzükle düzenlenir. Bu içtüzük Resmî Gazete ile yayımlanır.

Askerî Yargıtay Genel Kurulu

MADDE 9. — Askerî Yargıtay Genel Kurulu, Askerî Yargıtay Başkanları Daire Başkanları ve üyelerinin tamamının toplamından kurulur. Bu Genel Kurul, üye tamsayısının beşte dördü ile toplanır; kararlarını, toplantıya katılanların üçte iki çoğunluğu ile verir. Toplantı ve karar nısayımları hesabındaki kesir rakamlar, bir tam olarak sayılır.

Başkanın görev ve yetkisi

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İç çalışma esasları

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurul

MADDE 8. — Tasarının 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hk.

Millî Savunma Ko.

Dairelerin toplanması

MADDE 9. — Askerî Yargıtay Dairelerinden her biri bir başkan ve dört üye ile toplanarak karar ve hüküm verirler, Daire başkanlarının bulunamadığı hallerde o dairede bulunan en kıdemli üye Daire Başkanlığı görevini yapar.

Daireler kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, II nci Başkanın Başkanlığında dokuz üyeden kurulur. Bu kurul Daire Başkanları ile Başkanın seçeceği üyelerin katılmasıyla toplanır, karar verir. Ancak görüşülecek mesele hakkında evvelce dairelerdeki konuşma ve karara katılmış Daire Başkanı ve üyeler bu Kurula katılmazlar. Konuşmalara katılmıyan Daire Başkanını Daireler Kurulunda o Dairedeki en kıdemli üye temsil eder.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 11. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, Askerî Mahkemelerden verilen direnme kararları ile Askerî Yargıtay dairelerinden çıkan kararlara karşı Başsavcılık tarafından yapılan itirazları inceler. Ve ilk derece mahkemesi olarak Askerî Yargıtay Dairelerince verilen kararları Temyizen tetkik eder.

İnanları Birleştirme Kurulunun toplanması

MADDE 12. — Askerî Yargıtay inancı Bir-

Genel Kurul, bu kanunda ve Askerî Yargıtay ile ilgili hükümler yürüten başka kanunlarda gösterilen görevleri ve yetkileri yürütür. Bu Genel Kurulun müzakereleri gizli olunur.

Askerî Yargıtay Daireler Kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın başkanlığında, 9 üyeden kurulur. Bu kurul, daire başkanlarıyla, Askerî Yargıtay Başkanının seçeceği üyelerinin katılmasıyla toplanır, karar verir. Ancak, bu kurulda görüşülecek konu üzerinden, evvelce dairelerdeki görüşmeler ve karara katılmış daire başkan ve üyeleri bu kurula katılamazlar, bunların yerine dairenin katılmıyan en kıdemli üyesi kurula alınır.

Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, askerî mahkemelerden verilen ısrar (direnme) kararlarıyla, Askerî Yargıtay Dairelerinden çıkan kararlara karşı, başsavcılık tarafından sunulan itirazları inceler. Ayrıca, ilk derece mahkemesi olarak, Askerî Yargıtay Dairelerince verilen kararları Temyiz mevzuu olarak, inceler ve karara bağlar.

Daireler Kurulunun müzakereleri gizli olur. Müdafaalar, kurul hilâfına karar vermedikçe açık geçer.

Dairelerin toplanması

MADDE 9. — Tasarının 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Daireler Kurulu

MADDE 10. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, İkinci Başkanın Başkanlığında 16 üyeden kurulur. Bu Kurul Daire Başkanları ile Başkanın seçeceği üyelerin katılımıyla toplanır, karar verir. Ancak görüşülecek mesele hakkında evvelce dairelerdeki konuşma ve karara katılmış Daire Başkanı ve üyeler bu Kurula katılamazlar. Konuşmalara katılamıyan Daire Başkanını Daireler Kurulunda o Dairedeki en kıdemli üye temsil eder.

Daireler Kurulunun görevleri

MADDE 11. — Tasarının 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İnanları Birleştirme Kurulunun toplanması

MADDE 12. — Askerî Yargıtay İnanları Birleştirme Kurulu, Başkanının Başkanlığında ikin-

leştirme Kurulu, Başkanın Başkanlığında II nci Başkan, Daire Başkanları ve her daireden Başkanın uygun göreceği en az beşer üyenin katılımıyla toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda Başsavcı hazır bulunur ve oya katılır.

Inanları Birleştirme Kurulunun görevleri

MADDE 13. — Askerî Yargıtay Inanları Birleştirme Kurulu :

A) Askerî Yargıtay dairelerinden biri belirmiş bir inandan dönmek isterse veya benzer olaylarda kendisinin veya diğer bir dairenin yahut Daireler Kurulunun veya Yargıtay Genel Kurul ve Büyük Genel Kurulunun evvelki bir karar veya inanına aykırı karar vermişse;

B) Askerî Yargıtay Daireler Kurulu benzer olaylarda kendisinin veya Yargıtay Genel Kurul veya Büyük Genel Kurulunun evvelki bir karar veya inanına aykırı karar vermişse;

İş Askerî Yargıtay Inanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

Bu hallerde ilgili daire başkanı veya aykırı kararlar veren dairelerin başkanlarından biri yahut II nci başkan inandan dönüşün veya aykırılığın nedenini açıklıyan raporu aykırı kararların benzerleri ile beraber Askerî Yargıtay Başkanına verir. Bu rapor ve karar benzerlerinin Kurula katılacak üyelere dağıtılmasından en az on gün sonra iş Inanları Birleştirme Kurulunda incelenir.

Inanları Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı Askerî Yargıtay Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsıyan dilekçe veya yazıyı Inanları Birleştirme Kuruluna verir. Inanları Birleştirme Kurulunda bu şekildeki başvuruların görüşülebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilmek gereklidir.

Askerî Yargıtay İçtihatları (Inanları Birleştirme Kurulu)

MADDE 11. — Askerî Yargıtay İçtihatları (Inanları) Birleştirme Kurulu, Askerî Yargıtay Genel Kurulunun beşte dördü ile toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda başsavcı hazır bulunur, çalışmalara ve oya katılır.

Askerî Yargıtay içtihatları (inanları) Birleştirme Kurulu :

a) Askerî Yargıtay dairelerinden biri belirmiş bir içtihadından (inandan) görmek isterse veya benzer olaylarda kendisini veya Askerî Yargıtayın başka bir dairesinin yahut Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun önceki bir karar veya içtihadına (inanına) aykırı karar vermişse;

b) Askerî Yargıtay Daireler Kurulu, benzer olaylarda kendisinin veya yargıtay hukuk ve ceza Genel Kurullarının yahut Yargıtay Büyük Genel Kurulunun önceki bir karar veya içtihadına (inanına) aykırı karar vermişse,

Kendisine bu işler verilir ve bunları inceler, karara bağlar.

Bu hallerde, ilgili daire başkanının veya aykırı kararlar veren dairelerin başkanlarından biri yahut ikinci başkan, içtihattan (inandan) dönüşün veya aykırılığın sebebini (nedenini) açıklıyan raporu, kararların benzerleriyle (suretleriyle) beraber Askerî Yargıtay Başkanına verir. Bu rapor ve karar benzerlerinin (suretlerinin) bu Kurula katılacak üyelere dağıtılmasından en az on gün sonra iş, içtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunca incelenir.

İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunca verilmiş bir kararın değiştirilmesini veya kaldırılmasını gerektirecek bir durum ortaya çıktığı, Askerî Yargıtay Başkanlığına gerekçesiyle bildirilirse Başkanlık bu isteği kapsıyan (ihtiva eden) dilekçe veya

Adalet Ko.

ci Başkan, Daire Başkanları ve her daireden Başkanının uygun göreceği en az beşer üyenin katılımıyla toplanır ve karar verir. Bu toplanma ve kararlarda Başsavcı veya Başsavcı yardımcısı hazır bulunur ve oya katılır.

İnanları Birleştirme Kurulunun görevleri

MADDE 13. — Tasarının 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Askerî Yargıtay kararlarının etkisi

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu kararlarıyla İnanları Birleştirme Kurulu kararları askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay Dairelerini bağlar.

Kararların görülüşündeki oy yeterliği

MADDE 15. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda ve İnanları Birleştirme Kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oyların toplanışı

MADDE 16. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar evvelâ raportör üye ve bundan sonra en kıdemsiz üyeden başlanılmak üzere kıdem sırasına göre toplanır. İnanları Birleştirme Kurulunda ise en kıdemsiz üyeden başlanılmak suretiyle kıdem sırasına göre oy verilir. Başkan her iki durumda da en son oy verir.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Askerî Yargıtay Başkanlığa bağlı olmak ve ona ait bütün idari işleri görmek üzere, hizmet çeşitlerine göre kısımları da kapsıyan bir Genel Sekreterlik ile her dairede ve Daireler Kurulunda ve ayrıca Başsavcılık emrinde görev ve işleyiş şekilleri kadroları eylemli kadro cetveline ithal edilmek üzere Askerî Yargıtay Genel Kurulu tarafından düzenlenecek bir sekreterlik teşkilâtı kurulur.

Millî Savunma Ko.

yazıyı İçtihatları (inanları) Birleştirme Kuruluna verir. İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulunda, bu şekildeki başvuruların görüşülebilmesi ve karar için, Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğu şarttır.

Askerî Yargıtay çalışma esasları

MADDE 12. — Askerî Yargıtay, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile birlikte Askerî Usul ve Ceza kanunlarına ve görevini ilgilendiren diğer genel ve mahsus kanunları ve tüzükleri uygular.

Oyların toplanışı, oylama nı sabı

MADDE 13. — Askerî Yargıtay dairelerinde, Daireler Kurulunda oylar, önce raportör üye ve bundan sonra rütbece en kıdemsiz üyeden başlamak üzere, kıdem sırasına göre toplanır. İçtihatları (İnanları) Birleştirme Kurulunda ise, önce en kıdemsiz üyeden başlanılmak üzere, kıdem sırasıyla oy verilir. Başsavcı, Başkandan önce oy verir. Başkan her iki durumda da, en sonunda oy verir.

Bu maddede yazılı daire ve kurullarda kararlar, oy çokluğu ile verilir.

Askerî Yargıtay kararlarının etkisi

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireler Kurulu kararlarıyla, İçtihatları (inanları) Birleştirme Kurulu kararları askerî mahkemeler ile Askerî Yargıtay dairelerini bağlar.

Askerî Yargıtay kararlarının yetkisi

MADDE 14. — Tasarının 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kararların verilisinde oy yeterliği

MADDE 15. — Askerî Yargıtay Dairelerinde, Daireler Kurulunda ve İnanları Birleştirme Kurulunda kararlar oy çokluğu ile verilir.

Oyların toplanışı

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Genel Sekreterlik ve Sekreterlik

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adli tatil

MADDE 18. — Barışta umumi adli tatil Askerî Yargıtayda da aynen uygulanır.

Hü.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle 1 nci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki dairenin kurulması Askerî Yargıtay Genel Kurulunun vereceği gerekli kararı üzerine Bakanlar Kurulunun kararı ile olur.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, evvelce üye seçilen ve halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut asli üyeler. Ve II nci Başkan ve Başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda mevcut veya yeniden kurulacak daireler için noksan üyelerin ve Başsavcının seçiminde ve bu kanuna göre yapılacak seçimlerde seçim tarihinde var olan üyeler Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 18. — Askerî Yargılama Usul Kanununun 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 248 nci maddeleri ve 78 sayılı Kanunla değiştirilen 40 ve 43 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 19. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Millî Savunma Ko.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile, Askerî Yargıtayda yalnız Birinci ve Üçüncü daireler ile Başsavcılık, bütün sekreterlikler ve eylemli hizmetler, Askerî Yargıtay Arşiv ve Dosya Müdürlüğü fiilen kurulur ve görevlerine başlarlar.

İkinci ve Dördüncü daireler, Askerî Yargıtay Başkanlığının gerekli gördüğü tarihte, Millî Savunma Bakanlığının onayı ve Bakanlar Kurulunun kararı ile kurulup görevlerine başlarlar.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte evvelce üye seçilen ve halen Millî Savunma Bakanlığında, Silâhlı Kuvvetlerde ve Yüksek Soruşturma Kurulu ile Yüksek Adalet Divanında görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut adli üyeler ve ikinci başkan ve başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda mevcut veya yeniden kurulacak daireler için noksan üyelerin ve başsavcının seçiminde ve bu kanuna göre yapılacak seçimlerde, seçim tarihinde mevcut üyeler Askerî Yargıtay üye tamsayısı kabul olunur.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 15. — Askerî yargılama usul Kanununun 39, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 248 nci maddeleri ve 78 sayılı Kanunla değiştirilen 40 ve 43 ncu maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 16. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yeni dairelerin kurulması

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birinci maddede yazılı dört daireden iki dairenin kurulması şarttır. Diğer iki daire bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde kurulur. Ancak dört dairenin kurulması tamamlanıncaya kadar 10 ncu maddedeki daireler kurulu ikinci başkanının başkanlığında 9 üyeden teşekkül eder.

Üyelik hukukunun saklı olması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, evvelce üye seçilen ve halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli olan adli üyeler ile Askerî Yargıtayda mevcut adli üyeler ve İkinci Başkan ve Başsavcının üyelik hukuku saklıdır.

Seçimlerde üye tamsayısı

GEÇİCİ MADDE 3. — Askerî Yargıtayda; bu kanunla kurulan veya kurulacak olan daireler için, noksan olan Başkanlarla üyeler ve Başsavcının seçiminde; seçim tarihinde var olan İkinci Başkan, Adli üyeler ve Başsavcı ile geçici ikinci maddede üyelik hakları saklı tutulan diğer adli üyeler, Askerî Yargıtay üye tam sayısı kabul olunur. Ancak Başkanlar ve Başsavcının seçimi, İki Daire üyelerinin seçimi tamamlandıktan sonra onların da katılımıyla yapılır.

Yürürlükten kaldırılan maddeler

MADDE 19. — Tasarının 18 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

Kanunun yürürlüğe girmesi

MADDE 20. — Tasarının 19 ncu maddesine tekabül etmekte olup, aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 20. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8 . 2 . 1962

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>A. Eyidoğan</i>
Devlet Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>A. Doğan</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Devlet Bakanı <i>N. Su</i>
Adalet Bakanı <i>S. Kurutluoğlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>
İçişleri Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>S. Sarper</i>
Maliye Bakanı <i>Ş. İnan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>H. İncesulu</i>
Bayındırlık Bakanı <i>E. Paksüt</i>	Ticaret Bakanı <i>İ. Gürsan</i>
Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>S. Seren</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>Ş. Buladoğlu</i>
Tarım Bakanı <i>C. Oral</i>	Ulaştırma Bakanı <i>C. Akyar</i>
Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
Basın - Yayın ve Turizm Bakanı <i>K. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>M. Güven</i>

Millî Savunma Ko.

Kanunun görüşülmesi

MADDE 17. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Kanunun yürütülmesi

MADDE 21. — Tasarının 20 nci maddesine tekabül etmekte olup aynen kabul edilmiştir.

